

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKTE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR
(Trabzon İli Uygulaması)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hayri AYDOĞAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK

Ankara – 2006

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKTE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR
(Trabzon İli Uygulaması)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hayri AYDOĞAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK

Ankara – 2006

JÜRİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Hayri AYDOĞAN' a ait Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Trabzon İli Uygulaması) adlı çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı' nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(imza)

Başkan

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(imza)

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(imza)

Üye

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu çalışmada; beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ile strese neden olan sorunlara dayalı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Geçerlik ve güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra, ölçme aracı 201 kişiye uygulanmıştır. İkinci aşamada elde edilen veriler tanımlayıcı ve çıkarıcı istatistik yöntemiyle analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikle grubun özellikleri frekans, yüzdelik, ortalama ve standart sapmalarla belirlenmiş, gruplar arası farklılıklar ise t testi ve F testi ile araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre;

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile bayanların daha fazla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile bayanların daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Strese neden olan sorunlarla bayanların daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okulun köyde olması, okulun il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunların daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okulun köyde olması, okulun ilçe merkezinde olmasından aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunların daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

In this study, it was tried to determine the problems which Physical Education Teachers faced with their occupation depend on school management, school and physical conditions, the way of taken education, student and his family, situations which cause stress.

The research was conducted in two stages. At the first stage, it was realized a measurement instrument to determine problems which Physical Education Teachers faced with their occupation. The measurement instrument was performed with 201 people after the validity and the reliable ness studies. At the second stage, the gained data was analyzed with defining and removing statistic methods. The characteristics of the group, frekans, percentage, average and standard deviation were determined with defining statistic method, the differences between groups were analyzed with ‘t’ and ‘F’ tests.

According to the research’s results;

It was reached that women faced with more problems which concern with school management, student and his family and situations which cause stress. It was reached that Scholl is in a village instead of province center causes more problems concern with physical conditions and school. It was reached that Scholl is in a village instead of district center causes more problems concern with the way of taken education.

ÖNSÖZ

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlara yönelik yapmış olduğum çalışmamda değerli görüş ve önerilerini aldığım ve çalışmanın her aşamasında bana yardımlarını esirgemeyen, karşılaştığım sorunlarda bana çözüm yollarını göstererek destek olan Sn. Hocam Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK' e, araştırmamda gerekli izni veren Milli Eğitim Bakanlığı, Trabzon Milli Eğitim Müdürlüğü ve ayrıca çalışanlarına, beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların belirlenmesinde görüşlerini aldığım bütün meslektaşlarıma, anketin düzenlenmesi ve anket sonuçlarının değerlendirilmesinde Sn. Hocalarım Prof. Dr. Ali Ahmet DOĞAN ve Dr. Mehmet PALANCI' ya, araştırmama katılan tüm Trabzon ilinde görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerine, araştırmanın her aşamasında yanımdan bir an olsun ayrılmayan, bilgi ve tecrübeleriyle bana sonsuz yardımları olan sınıf arkadaşım Recep KOTAN' a ve benden hem maddi hem de manevi desteklerini esirgemediğim yanımda olan canım aileme, teşekkürü bir borç bilir, saygılarımı sunarım.

Hayri AYDOĞAN
Beden Eğitimi Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
I. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ ve AMAÇ.....	1
II. BÖLÜM.....	3
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. EĞİTİM,BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR.....	3
2.1.1. Eğitim.....	3
2.1.2. Beden Eğitimi ve Spor.....	5
2.1.3. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimle İlişkisi.....	8
2.2. EĞİTİM ve BEDEN EĞİTİMİNİN AMAÇLARI.....	10
2.2.1. Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları.....	10
2.2.2. Beden Eğitiminin Genel Amaçları.....	11
2.3. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİNİN GELİŞİMİ.....	13
2.3.1. Öğretmenlik Mesleği.....	13
2.3.1.1. Öğretmen Niteliği.....	15
2.3.1.2. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sorunu.....	17

2.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenliği.....	18
2.3.2.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi.....	18
2.3.2.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorumlulukları ve Temel Sorunları.....	24
2.3.2.3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Stres.....	28
2.3.2.3.1. Stres Kavramı.....	28
2.3.2.3.2. Stres Kaynakları.....	29
2.3.2.3.3. Öğretmen Stresi.....	32
2.3.2.3.4. Öğretmenlik Mesleğinde Stresin Etkileri.....	35
2.3.2.3.4.1. Pozitif Etkileri.....	36
2.3.2.3.4.2. Negatif Etkileri.....	37
III. BÖLÜM.....	39
3. YÖNTEM.....	39
3.1. Evren ve Örneklem.....	39
3.2. Veri Toplama Teknikleri.....	39
3.3. İşlem.....	40
3.4. Verilerin Analizi.....	44
IV. BÖLÜM.....	45
4. BULGU VE YORUMLAR.....	45
V. BÖLÜM.....	56
5. SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	56
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	66
ÖZGEÇMİŞ	

KISALTMALAR

Başk.	: Başkaları
BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
BTB	: Beden Terbiyesi Bölümü
c.	: Cilt
CCEI	: Crown Crisp Experiential Index
Çev.	: Çeviren
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
f	: Frekans
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
JAS	: Jenkin’ sin Aktivite İncelemesi
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
MBI	: Maslach Burnout Inventory
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGSB	: Milli Eğitimi Gençlik ve Spor Bakanlığı
Ort.	: Ortalama
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
San.	: Sanayi
SDS	: Stres Tanı Anketi
Ss.	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Packaged Social Science
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
yy.	: Yüz Yıl

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo-1. Faktör Yapısı ve Faktör Yüklemelemleri.....	43
Tablo-2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	45
Tablo-3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yaşlara Göre Dağılımları.....	46
Tablo-4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin En Son Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımları.....	47
Tablo-5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Çalışma Sürelerine Göre Dağılımları.....	48
Tablo-6. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Medeni Durumlarına Göre Dağılımları....	48
Tablo-7. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Spor Branşlarına Göre Dağılımları.....	49
Tablo-8. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Antrenörlük Branşlarına Göre Dağılımları.....	50
Tablo-9. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarının Bulunduğu Yere Göre Dağılımları.....	51
Tablo-10. Beden Eğitimi Haftalık Ders Saatine Göre Dağılımları.....	52
Tablo-11. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyete Dayalı Dağılımları.....	53
Tablo-12. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Medeni Duruma Dayalı Farklılıkları.....	54
Tablo-13. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarının Bulunduğu Yere Dayalı Farklılıkları.....	55

I. BÖLÜM

GİRİŞ VE AMAÇ

Milletlerin ilerlemeleri, bireylerin her yönüyle refah seviyesine ulaşmalarıyla ya da bu seviyeye yaklaşmış olmalarıyla değerlendirilir. Kişilerin refahı, bu nedenle beden ve ruh sağlığının tam ve devamlı olmasına dayalıdır (Keten, 1993: 9). Bu sebeple; insanlar varoluşlarından bugüne değin geçirdikleri zaman içerisinde; ihtiyaçlarını gidermede, sorunlarını çözüme kavuşturmada, sahip olduğu bilgi ve yeteneklerini gelecek nesillere aktarmada kullandığı yol aslında daha önceleri kendisinin de adını koyamadığı “eğitim” yoludur (Asan, 1998: 1).

Dünyaya gözünü açan insan yavrusu, hayatını devam ettirebilmesi ve hayatın gerçeklerini yerine getirebilmesi, kendi kendine yetebilir duruma gelmesi uzun zaman alır. İnsan, bu uzun zaman içerisinde birçok davranış kazanır. İnsan davranışlarının hemen hemen hepsi öğrenilmiş davranıştır (Yılmaz, 2002: 25). İnsan hayatı ve zekası, anlayış ve kavrayışı ile bulunduğu zaman diliminin, çevrenin ve ortamın etkisi altındadır. Bu baskıdan ancak ve ancak kazandığı kültür, gördüğü ve göreceği eğitim ölçüsünde uzaklaşıp ilerleyebilir. O halde bireyin ilerlemesini sağlayacak ana unsur “eğitim” dir. Eğitim çağdaş anlamıyla, insanın davranışlarında belli amaçlara göre değişiklik oluşturması, üyesi olduğu toplum içinde değerli olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Bilge, 1989: 1).

Çağımızda meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler, bireyleri her alandaki bu koşullara ayak uydurmaya zorlamaktadır. Kuşkusuz bu yeni durumlara uyum sağlamanın yolu da eğitimden geçmektedir (Karaküçük, 1989: 1). Klasik eğitim anlayışında yer alan “bilen öğretir” felsefesi, günümüzde yerini, “öğretebilmek için öğretebilmenin ilke ve yöntemlerini bilmesi şarttır” felsefesine bırakmıştır. Hele “bilgi çağı” nitelendirilen çağımızda, bilginin içeriği ve elde edilme yöntemlerinde önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Bilgi çağında en büyük değişiklik bilgide olmakta; bilginin biçimi ve içeriğinde, sorumluluğunda ve eğitilmiş insan içinde

barındırdığı anlamda ortaya çıkmaktadır (Okutan, 1997: 1). Eğitim sözcüğünün farklı tanımlarının ortak yönü, onun, davranış değiştirme, davranış oluşturma amaçlı etkinlikler bütünü olmasıdır (Başar, 1999: 11). İnsanların fikir ve ruh unsurlarıyla birlikte bütünlüğü meydana getiren maddesinin, yani vücudun belli amaçlar için eğitilmesi düşüncesi, insanlığın evren üzerindeki varlığı kadar eskidir (Alpman, 1972: 1).

Eğitimin gerçekleştirilebilmesinde en önemli unsur öğretmendir. Öğretmen, öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir (Demirel ve Yağcı, 2002: 5). İyi bir öğretmenin; öğrenciyi tanıması, alanına ilişkin bilgi ve beceriye yeterince sahip olması, yeniliklere açık ve sürekli gelişim çabası içinde olması, öğretim araçlarını etkin bir biçimde kullanması, öğrencinin sınıf içi çalışmalarını objektif kriterlere göre değerlendirmesi ile okul içi faaliyetlerinde bir lider olması gerekir (Ayar, 1996: 42).

Beden Eğitimi ve Spor kültürü, insanlık tarihinin her döneminde görülen uygulamaları ile gelişmiş ve günümüzde artık, her düzeyde eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir (Tamer ve Pulur, 2001: 41). Genel eğitimin önemli bir parçası olan Beden Eğitim ve Spor; bireylerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her bireyin hareket seviyesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktadır. Eğitimde amaçların gerçekleşmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür (Yavaş ve İlhan, 1996: 33). Eğitim programının amaçlarına ulaşması ve fiziksel aktivitelerin bireylerde yaşam tarzı olabilmesi için gerekli en önemli unsurlardan biriside öğretim kurumlarındaki beden eğitimi öğretmenleridir (Tamer ve Pulur, 2001: 1).

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar bakımından tespit etmektir.

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. EĞİTİM, BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR

2.1.1. Eğitim

Eğitim sözcüğünün Türkçe’de birbirinden farklı birçok anlamı ifade edecek şekilde kullanılmaktadır. Bu çeşitli anlamları da göz önüne alarak; 1940’lı yıllardan buyana dilimizde yerini alan ve bu tarihten önce yerine Arapça “Terbiye” sözcüğü kullanılan “Eğitim”; normal fakat istenmedik insan davranışını istendik yönde değiştirme ya da insana yeni davranışlar kazandırma işinin en verimlice yapılabileceği bütün bilgi, beceri ve uygulamaları kapsayan bir disiplindir (Ertürk, 1979: 9-10).

Eğitim, kelime anlamı ile bireyin sosyalleştirilmesi, hemcinslerine benzer ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanmasıdır (Leif ve Rustin, 1980: 11). Kişilerin, aldıkları eğitimle sürekli olarak değişmesi, eksik durumdan daha yeterli duruma gelmesi, sağlanmaktadır. Bu farklılıklar, birbirini izleyen ve birbiri üzerine biriken öğretme ve öğrenmeler sonucunda gerçekleşmektedir. Yine kişinin eğitimi, doğduğu andan, ölünceye kadar devam eder. Bu sebeple eğitim çok kapsamlı geniş bir süreçtir. Eğitim, bazı kesin bilgilerin yanında birçok belirsizliğin olduğunu gösteren, bu şekilde de insanları “beklenmeyeni beklemeye” alıştıran ve şaşırtıcı bir olguyla karşılaştıklarında üstesinden nasıl gelinebileceğini öğretmelidir (Morin, 2003: 11). Yavaş ve İlhan’a (1996:15) göre “Eğitim yaşama hazırlık değil, yaşamın kendisidir ve yaşamla özdeşdir. Bu özdeşlikte eğitim, yaşama yönlendiren yaşam şekline özellik kazandıran bir süreçtir. O halde eğitim, okula gelmeden önce ailede, çevrede ve okul sırasında da okula paralel olarak çevrede ayrıca devam etmektedir. Bu eğitim bireyin tüm yaşamı boyunca sürmekte ve okul dışında ve içinde yaşam boyu edindiği tecrübelerin tümünü kapsamaktadır. Sosyo-kültürel, politik ve ekonomik olgular eğitimi etkiler ve eğitim bu olgulardan etkilenir”.

Eğitim, dünyaya gelen bir bebeğin zamanla yürümesini, konuşmasını, yemek yemesini başlangıçta en yakın çevresi olan anne, baba ya da diğer aile bireylerinin yardımıyla öğrenmesi ve bu öğretilenlerin tümüdür (Küçükahmet, 1998: 1). Ayrıca eğitim, düşünce temelini felsefeden, doğruluğunu bilimsel gerçekler ve toplumdan alan bir insan oluşturma sanatıdır (Kale ve Erşen, 2003: 14). Eğitim, zihinsel ve ahlaki özelliklerin, düzenli olarak geliştirilmesi sürecidir (Binbaşıoğulları, 2000: 13). Mevcut toplumsal ve kültürel değerlerin genç nesillere aktarıldığı bir süreç, zihinsel gelişim, kişilik geliştirme, mesleki yetiştirme, fertleri teknolojik yeteneklerle donatma ve toplumsal siyasal sistemi sürdürme çabalarının tümü eğitimidir (Özden, 2004: 7). Ayrıca eğitim; insanın davranışlarında, yaşantıları aracılığı ile istendik ve kasıtlı davranış meydana getirme sürecidir (Asan, 1998: 21). Eğitim, başkalarının etkisiyle insanın kendi davranış, bilgi, beceri ve tutumlarında değişimler oluşturmalarıdır (Başaran, 1991: 12).

Eğitim, kişinin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde eğitimin amaçlarına uygun değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1982: 1). Bilge'ye (1989:2) göre "Eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve toplumu daha iyi yaşama seviyesine çıkarmayı hedefleyen, dinamik bir sosyal kuvvettir". Bir başka ifadeyle eğitim; bilgi, davranış ve kabiliyetlerin geliştirilmesi ve kazandırılması için uygulanan sürekli faaliyetler dizisidir (Erkal, 1986: 66). Sağlık, eğlenme ve dinlenme, kitle yayın araçları, üretim-tüketim, politika, kültür vb. insanoğlunun her devirde ve aşamada şu ya da bu şekilde ve düzeyde üzerinde durduğu, içinde bulunduğu uğraştır (Varış, 1994: 12).

Sonuç olarak eğitim, geçmişin bilgi ve deneylerini sistemli bir şekilde aktarmak, kasıtlı kültürlenme sürecini işletmek, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istenilen değişikliği meydana getirmek ve yeni, olumlu davranışlar kazandırmak için sürdürülen çabaların tümüdür (Okutan, 1997: 4).

2.1.2. Beden Eğitimi ve Spor

Beden Eğitim ve Spor, sağlıklı yaşantının, fiziksel zindeliğin ve moral kuvvetinin en üst seviyede tutulmasının, önemli bir eğitim yaklaşımı ve uygulamasıdır. Fizik ve moral gücü artırıcı beden eğitimi ve spor kültürünün eğitim düzeni içerisinde verilmesi, toplum kalkınması ve sosyal kaynaşmaya olumlu katkılar sağlamaktadır. Bireylerimizin kendi öz varlıklarında yeşeren yeteneklerini beden eğitimi ve spor ile geliştirerek, aynı heves ve yetenekleri gösteren bireylerimizle kültürel bir toplum içinde sosyal kaynaşma olanağının verilmesi ön planda gelmektedir (Kale ve Erşen, 2003: 14). İlk insanlar ve uygarlıklar kadar eski bir tarihten süregelen, fakat görüş ve içeriği açısından da eğitimde yeni bir dal olan beden eğitimi, eğitimin karışık bir toplum için gerekli olan huzur ve yaşam sevincini sağlayabilecek, hayatın her alanında gerekli olan, okul sonrası katılımcı ve yetişkinlerin yaşamlarını renklendirecek, aletlerle zenginleştirilmiş, belirli yaş ortalamasında ki kız ve erkeklere öğretilen, sağlık ve kuvvetin birleştirilip geniş bir şekilde seçilmiş aktivite, spor ve oyuna yöneltildiği ortak yoldur (Means, 1952: 1). Hayatın bir parçası olsun ya da olmasın, beden eğitimi, bir şekilde yaşamda var olmalıdır. Bu yüzden, yaşam felsefesinde birey, kendini besleyebilmek için fiziksel yeteneklerini geliştirmek zorundadır (Smith ve Clifton, 1964: 5).

Beden Eğitiminin ana teması, fizik ve hareket becerisidir. İnsan hareketinin bilimsel tabanları biyolojik, sosyolojik ve fizyolojik bilimle belirlenir. Beden eğitiminin sorumluluğu, hayattaki birçok aktivitenin performansına, bilimsel gerçekleri ve özellikleri ekleyerek, etkileyicilik ve beceri yoluyla insanları eğitmektir (Smith ve Clifton, 1964: 10). Beden Eğitimi, insanın beden ve ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılanların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimnastiğe, spora ve rekreasyona dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü içeren geniş tabanlı etkinliktir (Aracı, 1999: 13). Doğrudan insan hareketlerinin eğitimi olmakla birlikte beden eğitimi, genel eğitimin fiziksel aktivite ve seçilmiş hareket deneyimlerinden yola çıkarak bireyin genel büyüme ve gelişimini sağlayan süreçtir (Dauer ve Pangrazi; 1975: 2).

Beden Eğitimi, kişinin ruhen ve zihnen gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, milli bilinç ve vatandaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve bilinçli çalışmaların tümüdür (Yalçın, 1995: 1).

Beden Eğitimi, cimnastik, oyun, spor gibi bütün bedensel alıştırma ve çalışmaları kapsayan genel bir terimdir [Büyük Larousse, 1990: 1447]. Oyun aktivitelerindeki davranış ve becerilerin öğretilmesiyle ilgilenen eğitim dalı olan beden eğitimi, birçok okul, kolej ve üniversite, öğrencilerinin gereksinim duymasıyla bu eğitimin önemini kavramıştır. Bu program, her bir öğrencinin hayatı boyunca ona hizmet edecek çeşitli spor aktivitelerini öğrenme ve becerilerini geliştirme fırsatları sağlar. Beden eğitimi, kişiye kendi fiziksel gelişimi yoluyla belirlenmiş sorumlulukları olduğu kadar sosyal nitelik ve istenilen karakter gelişimini de sağlar (Seaton, 1961: 1). Bu sebeple beden eğitimi, bireylerin fiziksel etkinliklere katılması suretiyle davranışlarında bilinçli olarak beden eğitiminin amaçlarına uygun değişme meydana getirme sürecidir (Tamer ve Pulur, 2001: 41).

Beden Eğitimi, oyun, cimnastik, spor gibi eğitici, yetenek kazandırıcı vücutla yapılan bütün hareketler; atik, kuvvetli, dayanıklı, dinç, sağlıklı olmak, vücut güzelliğini korumak, gelişimini sağlamak amacıyla yapılan aletli ya da aletsiz çalışmaların tümüdür (Savaş, 1989: 24). Ayrıca beden eğitimi, vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi, eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir şekilde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı ve sonrası iş ve rekreasyon^(*) faaliyetlerinin süresi içerisinde harcanan fiziki gücü en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü düzenli bir şekilde hareket etmesini öğreten faaliyetler sistemidir (Keten, 1993:15). Beden Eğitimi, kişiyi oluşturan; fiziki, ruhi ve zihni niteliklerin, bulunduğu çağın ve genetik kapasitesinin gerektirdiği verim

* **Rekreasyon:** İnsanın, yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı ve olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklerdir (Karaküçük, 2005: 61).

gücüne gelebilmesi için yapılan çalışmaların hepsidir (Yalçın, 1995: 1). İnsanın zihinsel gelişimini, duygusal dengesini, üretkenlik seviyesini arttırarak sosyalleşmesine yardımcı olan, doğaya uyumunu sağlayan, yaşamda karşılaşacağı sorunları çözebilme becerileri kazandıran etkinliklerin tümüdür (Demirhan, 2003: 43).

“Spor” kelimesi, İngiliz aristokrasisinin konuşma dilinden kaynaklanmıştır ve eğlence, eğlenme, oyalanma anlamına gelmektedir. 18. yy. ortalarından başlayarak İngiltere’de fiziksel aktivitelerin o zamana kadar bilinmeyen performans, rekabet, ve rekor kırma prensiplerini kapsayan yeni bir ilgi alanını geliştirerek başlanmış ve İngilizler bunu “spor” olarak adlandırdılar (Baykoçak, 2002: 6).

Evrensel olarak düşünüldüğü zaman spor, beden eğitiminin bir parçasıdır ve beden eğitimi, sporları, dansı ve tüm diğer hareketleri içersine alır (Açıkada ve Ergen, 1990: 36). Kalyon’a (2000:3) göre “Spor, ferdi ve takım halinde oyunlar şeklinde yapılan, genelde yarışmaya öngören, bazı kesin kurallara göre uygulanan ve ileriki dönemlerde yararlı olması düşünülen bedensel hareketlerin tümüdür”. Spor, insanın, doğayla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı araçsız savaşım şekillerini, boş zamanındaki çokluğa bağlı olarak, tek ya da topluca, dostça ve benzetim yoluyla, oyun, oyalanma ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir (Fişek, 2003: 38). Sanayileşmenin çok hızlı büyümesi ve teknolojinin gelişimi ile insanlar daha az hareket eder hale gelmiş ve boş zamanlarında artış olmuştur. Hareketsiz yaşamla birlikte hastalıkların arttığı ve bir kısım insanların kaybolan sağlıklarını tekrar kazanmak için “sağlık için spor yapmaya” bir kısmı da artan boş zamanlarını değerlendirmek için spor yapmaya başlamıştır (Afyon ve Tunç, 1997: 2-3).

Spor, insanın başarı gücünün arttırılması ve kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması için gösterilen yoğun bir çabadır (Aracı, 1999: 13). Yalçın’a (1995:5) göre “Spor, bireylerin mücadele isteğini kullanarak, kazanmak ve başarıya ulaşmak için, sistematik kurallar içerisinde yaptığı bedensel etkinliklerdir”. Ayrıca spor, kişiliğin oluşumunu ve karakter niteliklerinin gelişimini sağlamak için önerilen

disiplin, enerjiyi biçimlendirmek ve mücadeleci anlayışı canlandırmak için kullanılan yöntemdir (Gillet, 1975: 5). Tek başına ya da takım halinde yapılabilen, kendine özgü kuralları, teknikleri olan, bedensel ve zihinsel yetilerin gelişimini sağlayan, eğitici, eğlendirici ve boş zamanların değerlendirildiği uğraşların tümüdür (Savaş, 1989: 134). Kazanmak, geride bırakmak, başarılı olmak amacıyla düzenlenmiş, belirli kurallara dayanan sistemli hareketlerdir (Yalçın, 1995: 5).

Spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, en üst seviyede yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri içeren yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili etkinliklerin tümüdür (Aracı, 1999: 13).

2.1.3. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitimle İlişkisi

Beden Eğitimi ve Spor, toplumumuzun özellikleri açısından büyük önem taşımaktadır. Mertlik, cesaret, dürüstlük, mücadelenin açık kuralları, teşkilatlanma ve idare ancak bu yönden gençlerde yerleşebilir ve önemlilik kazanır. Bilindiği gibi Beden Eğitim ve Spor, iradeyi güçlendirerek insanın kendine güvenini kazanmasını sağlar; şahsiyetin oluşmasını kolaylaştırır; psikolojik denge açısından çok önemli bir destek sağlar. Kendine güven duygusu için başarı şarttır. Beden Eğitimi ve Spor, ferdin keşfedilmemiş özelliklerini, yaratıcı yönünü harekete geçiren önemli bir faktördür. Her canlı yaşamını sürdürebilmesi için bir takım hareket ve kabiliyetlere ihtiyaç duyar. İnsan hareket ederek yaşamını sürdüren bir varlık olduğu için, hareket onun doğasıdır. Hareket edemediği sürece yaşama şansı azalır. Bunun için Beden Eğitimi'nin önemi; insanın hareket kabiliyetini artırmak ve bu etkinliği sürdürmektir. Bir eğitim faaliyeti olan spor, ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanı sıra; spor, anlayışlık ve sorumluluk taşıyabilme; işbirliği içinde düzen sağlamak kabiliyetini de geliştirmektedir. Kararlı ve enerjik olmayı sağlaması, sosyal gruba ve mensubiyeti değerlendirme gücünü ferde kazandırmakta, fert ve toplum ilişkilerini daha ahenkli olmasını sağlamaktadır (MEGSB, 1988: 7).

Beden Eğitimi ve Spor kültürü, insanlık tarihinin her döneminde görülen uygulamaları ile gelişmiş ve günümüzde artık, her düzeyde eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. İnsan varlığının gelişimini hedefleyen bu kültürün köklü bir filozofisi ve sosyolojik temelleri vardır. İnsanlar Beden Eğitimi ve Spor uygulamaları ile genetik yapı özelliklerini en üst bir düzeye kadar geliştirirler, genel sağlığın yanı sıra üstün performans süresince optimum fizyolojik kapasitelerine erişirler. İnsanların anatomik yapılarını güçlendirilmesi, çeşitli patolojik etmenlere karşı gerçekten direnç kazanmaları ve koruyucu sağlık etkisi ile, gerek spor yaşamında, gerekse günlük yaşantıda ortaya çıkabilecek her türlü stresler ve travmatik etmenlere karşı çok dayanıklı hale gelmeleri sağlanır. Beden Eğitimi ve Spor uygulamalarını yaşam boyu spor anlayışı ile hayatlarını bütünleştirmiş insanlar dinamik, sağlıklı ve üretken bir kişilik kazanırlar. Sağlıklı, gelişmiş, kişilikli, tüm ideallerini gerçekleştirmeye destek sağlayacak bir ruhsal denge ve beden dinamiği kazanmış, yarışmacı fakat sevecen, hoşgörülü, insancıl ve idealist bir toplumun olabilmesi için Beden Eğitimi ve Spor yolu ile önemli atılımları gerçekleştirebiliriz. Böylesi bir atılım, ulusal verimlilik ve ülke kalkınmasına da olumlu katkılarda bulunabilir (Tamer ve Pulur, 2001: 36-48).

Beden Eğitimi, öğrencilerin deneyimlerinin ve öğrenci merkezli aktivitelerin belirlenmesi, bu yönde gerekli materyallerin seçilmesi ve sonuçların değerlendirilmesidir. Beden eğitimi, dersin içeriği açısından bugün de geniş bir içeriğe sahiptir. Çünkü okul programının diğer alanlarıyla ilişkili ve çocuk bahçesinden yüksek öğrenime kadar bütün eğitim programlarının başlangıcıdır (Davis ve Wallis, 1961: 211).

Eğitim, geniş anlamda kişinin davranışlarına, ahlak ve estetik ölçülerine, inanç ve yaşama anlayışına, sağlık uyumuna yardım eden bir süreç olarak görülebilir. Kişinin uyum yapması söz konusu olan bu değerlerin iki seviyede düşünülmesi gerekir. Kazanılması istenen değerler ve gerçek değerler. Organize eğitim, bir taraftan bireyin, toplumun değer normlarına uyum yapmasına hizmet ederken, diğer taraftan da, bireylerin arzu ve ideallerini toplumun dinamizmini olumlu bir gelişmeye yönltecek anlamda olumlu davranışlar halinde formüle eder (Başoğlu,

1995: 7). Sağlıklı, gelişmiş, kişilikli, tüm ideallerini gerçekleştirmeye destek sağlayacak bir ruhsal denge ve beden dinamiği kazanmış, yarışmacı fakat sevecen, hoşgörülü, insancıl ve idealist bir toplum olabilmesi için beden eğitimi ve spor yolu ile önemli ilkleri gerçekleştirebiliriz. Böylesi bir atılım, ulusal verimlilik ve ülke kalkınmasına da olumlu katkılarda bulunabilir (Aydın, 2002: 8).

Genel eğitimin önemli bir parçası olan Beden Eğitim ve Spor; bireylerin fiziksel etkinlikler, yani hareketler yolu ile eğitimini sağlayarak her bireyin hareket seviyesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktadır. Eğitimde amaçların gerçekleşmesi, bireyin zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile mümkündür. Beden Eğitim ve Spor, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Amaçlar arasında bir paralellik bulunan her iki eğitim, bir bakıma, birbirini tamamlayıcı birer nitelik taşırlar (Yavaş ve İlhan, 1996: 33).

2.2. EĞİTİM VE BEDEN EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

2.2.1. Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları

Millî Eğitimin genel amacı bütün bireyleri;

1. Atatürk ilke ve inkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Millîyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya

görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yaptırmaktır (Özdemir ve Yalın, 2000: 31).

2.2.2. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Atatürk İlkeleri ve İnkılapları, Anayasa, Milli Eğitimin Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişen özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri GENEL AMAÇTIR.

1. ATATÜRK' ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.

2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.

3. Sinir,kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.

4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
5. Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
7. Halk oyunlarımızla ilgili beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme törenlere katılmaya istekli olabilme.
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
10. Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
11. Tabiatı sevmeye , temiz hava su güneşten faydalanabilme.
12. İş birliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
13. Görev sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
15. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
16. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar edinebilme.

17. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.

18. Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme (Aracı, 1999: 17-18).

2.3. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİNİN GELİŞİMİ

2.3.1. Öğretmenlik Mesleği

Almanya 18. yüzyılda öğretmenlerin eğitimi konusunda ilk kez resmi ölçütler getirerek diğer ülkelere de emsal teşkil etti ve öğretmenliğin bir meslek olarak yerleşmesinde önemli rol oynadı. 19. yüzyılda sanayileşmenin hızlanması ve okul kavramının evrenselleşmesiyle bu alanda yeni gelişmeler oldu. 20. yüzyılda bir yandan öğretmenlik eğitiminin niteliği yükselirken, bir yandan da öğretmenliğin bir meslek olarak tanınması yolunda çalışma ve mücadeleler oldu. Öğretmenler örgütlenerek toplumsal konumlarını, çalışma koşullarını ve genel olarak eğitimin niteliğini yükseltmeye çalıştılar (Ayar, 1996: 38). Cumhuriyetin ilk yıllarında önemli yeni düşünce ve yaşamsal fikirleri tanıtmada öğretmenlerin oynadığı rol unutulamaz. Bugün çocuklarımıza gururla anlattığımız toplumsal ve kültürel atılımla öğretmenlerimizin olumlu ve kararlı tutumlarıyla gerçekleşmiştir (Oğuzkan, 1980: 7).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunda öğretmenlik mesleği ve yetiştirilmesi aşağıdaki gibi düzenlenmiştir (Başoğlu, 1995: 17). Öğretmenler görevlerini Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa ile yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Hangi öğretim düzeyinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkan verecek şekilde düzenlenmiştir. Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Milli Eğitimi Bakanlığınca

belirlenir. Öğretmenler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarından ve bunlara denkliği kabul edilen yurt dışı yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar arasından, Milli Eğitim Bakanlığınca seçilirler (Başoğlu, 1995: 17-18).

Öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir (Asan, 1998: 13). Öğretmenlik; özel bir hizmet öncesi eğitimi gerektiren ve sürekliliği olan bir meslektir. Ancak, öğrenci sayısında görülen patlamalar ve siyasal etkile sık sık öğretmen açığının değişik kaynaklardan, değişik yöntemlerle sağlanmasını zorunlu kılmış ve öğretmenliğin toplumda ki yerini ve statüsünü geriletmiştir. Modern toplumlarda, öğretmenler başarılı bir hizmet döneminden sonra genellikle belirli koruyucu haklar kazanırlar, yetersiz ya da ahlak bakımından sakıncalı oldukları kanıtlanmadıkça görevden alınmaları kendi rızalarının dışında mümkün değildir. Öğretmenler, eğitimi gerçekleştirerek bireylerin davranışlarını değiştirmek için bulunan özellikleri ile, uygulanan eğitim öğretim faaliyetlerini etkilemektedir. Çünkü, okulda uygulanacak öğretim süresinde öğretmenin özelliklerinin yeterli düzeyde olması öğrenciden beklenen gelişmeleri kazandırmaya yardımcı olacaktır (Ayar, 1996: 36-39).

Bir ülkenin her alanda kalkınabilmesi ve ilerlemesi o ülkenin sahip olduğu nitelikli insan gücüne bağlıdır. Nitelikli insan, gücü nitelikli eğitim sonucudur. Nitelikli eğitim ise öğretmen niteliğine bağlıdır. Diğer bir şekliyle bir ülkenin kalkınması, o ülkede öğretmenlerin başarılarıyla doğru orantılı olarak şekillenmektedir. Çünkü eğitim kurumlarının temel görevi olan öğretim sürecinde en önemli görev öğretmene düşmektedir (Asan, 1998: 13).

XI. Milli Eğitim Şurasınca bazı değişikliklerle tespit edilen ve 1261 sayılı kanun hükümlerine göre 30.06.1983 tarihinde onaylanarak uygulamaya konulan esaslar bölümünde, Öğretmenlik Mesleğinin Genel Standartları şöyle sıralanmıştır.

-Öğretmenlik bir meslektir. Özel bir mesleki yeterlilik gerektirir.

-Öğretmenlik mesleğinde yetişenler, eğitim, öğretim verildiğinde yönetim görevlerinden sorumludur.

-Öğretmenler, Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ilkelerini yerine getirmek zorundadır (Ayar, 1996: 37).

Atatürk; mesleğinde başarılı, mesleğinin gerektirdiği bütün özelliklere taşıyan öğretmenlere sahip olmuştur ki bu durum şahsı ve Türk milleti için büyük bir onur ve mutluluk kaynağıdır. Öğretmenleri O'nu çok çeşitli biçimlerde etkilemiş, O'na çok yararlı bir rehber vazifesi üstlenmiştir (Akyüz, 1999: 225).

2.3.1.1. Öğretmen Niteliği

Eğitim sistemimizin en çok konuşulan, tartışılan ve eleştirilen yönlerinden birisi, öğretmenlerimizdir (Okutan, 1997: 11). Öğretmenler, ferdin tüm gelişimine en iyi derecede katkıda bulunabilmek için branşa özgü öğretme-öğrenme etkinliklerini istenilen nitelikte planlamalıdır (MEB, 1997: 1). Öğretmenin esas vazifesinin, öğrencilere mümkün olduğu kadar çok ve çeşitli konular hakkında bildiklerini anlatmakla bilmediğini, çocukların bazı melekelerini geliştirmeye çalışmakla sona ermediğini, asıl vazifesinin, öğrencilere rehberlik yapmak ve onların kişiliklerine geliştirmelerine sağlamak, hayata hazır hale gelmelerine yardımcı olmaktır (Aytuna, 1974: 310). Öğretmen, her durumda ve şartta adil olmaya, çocukları birbirlerinden ayırmamaya özen göstermelidir (Alıcıgüzel, 2003: 166). İyi bir öğretmen; öğrenciyi tanıması, alanına ilişkin bilgi ve beceriye yeterince sahip olması, yeniliklere açık ve sürekli gelişim çabası içinde olması, öğretim araçlarını etkin bir biçimde kullanması, öğrencinin sınıf içi çalışmalarını objektif kriterlere göre değerlendirmesi ile okul içi faaliyetlerinde bir lider olması gerekir (Ayar, 1996: 42). Öğretmenin görünüşü ve davranışları, öğrenci üzerinde çok etkili olur ve öğrenciler, onu konuşmasından yürüyüşüne giyinişine, örnek alıp aynısını yapmaya çalışma yatkınlığında olurlar. Ayrıca öğretmen dinlemesini bilme yoluyla da örnek olmalı karşısında ki öğrenciye

saygı duyduğunu ona, jest ve mimiklerini kullanarak hissettirmelidir (Başar, 1999: 116-117).

Öğretimin vazgeçilmez unsurlarından biri hatta en önemlisi olan öğretmenlerin, derslerdeki davranış biçimlerine göre üç tür öğretmenlik modeli ortaya koydukları bilinmektedir. Bu öğretmenlik tipleri; otoriter öğretmen, lider öğretmen ve umursamaz kuralsız öğretmendir (Okutan, 1997: 11).

Otoriter öğretmen; öğrencilere danışma gereği duymadan amaçlarını ve öğretim yollarını tespit eder ve genel de anlatım yöntemini tercih eder, öğrencilere yapılması gereken bir işin nasıl yapıldığını göstermez nasıl yapılacağını anlatır, herkesten aynı standartta sonuç beklentisi ile değerlendirme yapar, öğrencilerin herhangi bir disiplinsiz hareketi karşısında hemen zor kullanır bu genellikle ceza şeklinde görülür, genellikle çok bilgi veren olmakla iyi öğretmen olunabileceğini savunan öğretmen tipidir. Lider öğretmen; amaçlarını öğrencilere danışarak belirler, seçeceği öğretim yöntemlerini belirlerken öğrencilerin fikirlerini de göz önüne alır, öğrencilere ders anlatmaz dersi öğrencilerle anlatır, öğrencilere düşünce ve becerilerini rahatça ortaya koyabilecek bir ortam sağlar, anlatılacak dersin öncesinde hayatta ne işe yarayabileceği noktasında öğrencilere somut bilgi veren ve başarıya ulaşabilen öğretmen tipidir. Bu üç öğretmen tipinden üçüncüsü olan “umursamaz kuralsız öğretmen” çağdaş eğitim literatüründen kalkmış görünmekle birlikte temel hedefi amaçlı planlı ve programlı bir eğitim öğretim sürdürmek olan Türk Milli Eğitimi’nin, bu tarz bir öğretmeni bünyesinde barındırması günümüz şartlarıyla mümkün değildir (Okutan, 1997: 12-13).

Toplumsal şartları ne olursa olsun, toplumun aydın bir üyesi olarak kabul edilen öğretmen;

-Yaşadığı toplumun kültürünü etkileyen değerleri tanıması,

-Yaşadığı topluma özgü önemli değişmelerin sebeplerini kavraması,

-Demokratik bir toplumun özelliklerini kavraması ve çevresinde uygulaması, çevresel etkinliklere katılması ve

-Kişilikte bütünlüğü tamamlamış olması beklenmektedir (Ayar, 1996: 42-43).

2.3.1.2. Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sorunu

Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin çözüm bekleyen bir sorun olarak görülmeye başlandığı Cumhuriyet dönemindeki yönetimin ilk senelerde öğretmenliği bir meslek haline getirmek için yasal çaba göstermiştir. 13 Mart 1924 tarihli Orta Tedrisat Muallimleri Kanununun 1. maddesinde belirtilen “muallimlik devletin umumi müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir” hükmü ile 22 Mart 1926 tarihli ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanunu “Maarif hizmetlerinde asil olan muallimlik” hükümlerini içermektedir. Temel Eğitimin II. Kademesi ile liselere öğretmen yetiştiren okullar da 20 Temmuz 1982’de Eğitim Fakültelerine dönüştürülüp, mevcut ya da yeni kurulan üniversitelere bağlanmıştır. Böylece öğretmenlerin hizmet öncesi yetiştirilme görevi üniversite ve yüksek okullara verilmiştir. Unesco’ nun 1976 tarihli bildirgesinde “öğretmen yetiştirme, hizmet öncesi eğitim ile mesleki ve kişisel gelişmenin sürekli olarak ele alındığı bir süreç içinde hizmet içi çalışmaları kapsayan ve görev yılları boyunca süren bir uğraştır”. Gençlerin eğitimlerinde jimnastik bir anlayış geliştirmeleri konusunda öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu görevleri yerine getirebilmeleri için öğretmenin yaşadığı dünyadaki olaylara ve gelişmelere karşı ilgili olması, değişik ulusların, ırkların ve din topluluklarının özelliklerini anlayışla değerlendirmesi, bütün ulusları etkileyen birtakım sorunların farkında olması, bu sorunların çözümüyle ilgili olarak ortaya çıkan kurumları tanıması, jimnastik sorunlar karşısında nesnel eleştirci bir tutum takınabilmesi, tutum ve davranışları ile öğrencilere örnek olması gerekmektedir (Ayar, 1996: 43-44).

Öğretmenlik bir liderlik işidir; liderlerin toplum hayatındaki rolü büyüktür. Milletler, kendilerine rehberlik eden, yol gösteren insanlara inanmakla ya büyük

zafer ve gelişmelere ulaşmışlar ya da liderlerin hataları sonucunda acılar çekmişlerdir. Milletlerin kalkınması, her alanda lider yetiştirilmesi ile mümkündür. Eğitimsiz bir kalkınmadan söz etmek de mümkün değildir. Her şeyin başı eğitimidir. Ekonomide, siyasette ve diğer alanlarda topluma yön verecek kişiler güçlü bir eğitimle yetiştirilebilirler. Bir toplum her şeyden önce eğitim liderlerini yetiştirmelidir. Bu eğitim liderleri de hiç şüphesiz ki öğretmenlerdir (Ergezer, 2003: 7).

Eğitim tarihimizde, öğretmen olabilmek için sadece okuma yazma bilme şartının arandığı dönemler olmuştur (Kaya, 1989: 116). Bu ve buna benzer hükümlere rağmen öğretmenlik, günümüzde kolay bir meslek olarak algılanmakta, “hiç olmazsa öğretmen olayım”, anlayışını hakim kılmaktaydı. Bunun nedeni öğretmen okullarının ihtiyacı karşılamaktan uzak oluşu, toplumda kim öğretmen olmaz? Zihniyetinin süregelmesi, nitelikli ve gerçek öğretmenler yetiştirme amacının unutulup, hükümetlerin zaman zaman politik sebeplerden dolayı öğretmen yetiştirmeye itibar etmeleri, öğretmenlerin karşılaştıkları büyük sorunların yıllar geçtikçe çözülmeden sürüp gitmiştir (Ayar, 1996: 43-44).

2.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenliği

Bu bölümde Beden Eğitim Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi, Beden Eğitim Öğretmenlerinin Sorumlulukları ve Temel Sorunları, Beden Eğitimi Öğretmenlerinde Stres konuları ele alınmıştır.

2.3.2.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi

Beden Eğitiminin bireyin beden ve ruh sağlığını güçlendirdiği hususundaki faydasına inanılan bir uygulamaya girilmediği, ancak temaşa yönü ile bazı sporların itibar gördüğü, buna karşılık bilimsel nitelikteki fikriyatının henüz yapılmadığı

memleketimizde bu çoraklığı giderecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır (Alpman, 1972: 1).

Tanzimat'tan önceki dönemlerde Osmanlı devleti beden eğitimi ve sporu, atalarından olduğu gibi savaş eğitimi amacıyla yani topraklarının savunması, savaş gücünün sürdürülmesi olarak uygulamış ve teşkilatlandırmıştır. Daha sonrasında; Saray eğitim-öğretim kurumlarından olan Enderun Mektebi'nde talim olarak beden eğitim ve spor yapılmaya başlanmıştır. Böylece okul, orduda ve sarayda görev alacak çeşitli elemanları yetiştirmekti. Özellikle II. Mahmut zamanında Enderun, müzik, beden eğitimi ve sporda çok büyük gelişme göstererek, zamanın müzik, beden eğitimi ve spor akademisi haline gelmiştir. Yine bu dönemlerde okula, beden eğitimi ve sporda zamanın en yetenekli, bilgili kişileri getirilerek, öğrencilerin daha iyi eğitilip yetiştirilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca bu dönemlerde askeri eğitim kurumlarından olan Acemioğlanlar mektepleri ile Cambazhanelerde de beden eğitimi ve spor askeri talim olarak yaptırılırdı. Ayrıca Osmanlılarda halk eğitimi veren kurumlardan sayılan tekkeler vardı. Bu tekkelerden bazıları spor tekkesi olarak teşkilatlanmıştır. Osmanlı devletinin çöküş dönemlerinde sosyal fonksiyonlarını yitiren ve amaçları dışında faaliyet gösteren birer kuruluş haline gelmişlerdir. Osmanlı devletinde devam eden çöküşle birlikte eğitim kurumlarındaki bozulmalar bir ağ gibi yayılarak devletin yönetim kademelerine, orduya da yansımış ve sosyal düzeni zayıflatmıştır. Gerileme döneminin etkisi beden eğitimi ve spor alanına da yansımıştır. Bir padişahın benimsediğini diğerinin benimsememesi, toplumda beden eğitimi ve spor konusunda kopukluklara da neden olmuş ve beden eğitimi ve spora dönük hiçbir çalışmaya yer verilmemiştir. Kendisine çeki-düzen vermeye çalışan ve yenileşme hareketlerine başlayan Osmanlı devleti yeni açılan askeri okullarda görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi için Londra, Paris ve Viyana' ya öğrenci göndermeye başlamışlardı. Beden eğitimi ve sporu iyi asker yetiştirmek amacıyla, askeri okullarda olarak sürdüren Osmanlı devleti bu yeni askeri okulların açılmasıyla batılı anlamda beden eğitimi ve sporunda okullarda ders olarak vermeye başlamışlardır. Tanzimat dönemiyle birlikte yeni bir çok okul açılmakla birlikte açılan yeni okullarda beden eğitimi ve sporun Batı'da olduğu gibi hayat dönük bir ders olarak kabul edilip, okulların ders programlarında yer almaya başlamıştır.

Böylece yüz yıllık geçmiş olan beden eğitimi spor anlayışı, tamamen bir kenara itilmiş ve yerini tamamen yeni beden eğitimi spor anlayışına bırakmıştır. Bu dönem Türk spor tarihinde “sporun beden eğitimine bağımlı olarak geliştiği dönem” olarak (1863-1903) adlandırılır. Cemal GÖKDAĞ ve Faik Raşit UNAT beden eğitimi spor dersinin jimnastik adıyla, okul programlarına askeri okullar aracılığıyla girdiğini ileri sürerken, beden eğitimi spor tarihimizde önemli yeri olan Selim Sırrı TARCAN ise, beden eğitim ve sporun okul ders programlarımıza ilk olarak Galatasaray Lisesi ile girdiğini belirtmiştir. 1 Eylül 1868 yılında “Mekteb-i Sultani” adıyla açılan Galatasaray Lisesi Fransız eğitim sistemini kendine örnek alarak eğitim hayatına başlamıştır. Böylece Türk kültür yaşantısında batıya açılan bir pencere konumunda olan Galatasaray Lisesi yeni bir programlar faaliyetine geçerken müfredat programında jimnastik dersine yer vermiştir. Okulun açıldığı ilk yıllarda görev yapan öğretmenlerin çoğu Fransa’dan getirilmiştir. Fransa’dan getirilen öğretmenler arasında beden eğitimi öğretmeni de vardır ve okulun ilk beden eğitimi öğretmeni Morioux adlı bir Fransız’dır. Galatasaray Lisesi Türk beden eğitimi spor tarihinde önemli yeri olan okullarımızın başında gelmektedir. Daha sonraki dönemlerde Türk spor tarihine yön verecek eğitimci ve sporcular buradan yetişmiştir. Selim Sırrı TARCAN, Faik ÜSTÜNİDMAN, Vildan Aşır SAVAŞIR, bunlardan en önemlileridir (Bilge, 1988: 14-30).

Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerine hizmet öncesi eğitim veren kurumların ilk kuruluş çalışmaları Cumhuriyet öncesine rastlamaktadır. Özellikle beden eğitimi dersinin ilk defa 1864 yılında Harbiye ve Askeri İdadi’lerde, 1884 yılından itibaren Bahriye Mektebinde, 1914 yılında Medrese ve Rüştiyelerde müfredata koyulmaya ve okutulmaya başlanmasından sonra, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin yetiştirilmesi zarureti görülmeye başlanmış, ilk çabalar, Selim Sırrı TARCAN tarafından başlatılmıştır. Tarcan bu amaçla ilk olarak 20 Aralık 1908 yılında İstanbul’da özel “Terbiyi Bedeniye Mektebi”ni kurmuş, fakat kendisinin Yönetim tarafından bazı nedenlerden dolayı İsveç’e gönderilmesiyle okulu Nisan 1909 yılında tekrar kapatmak zorunda kalmıştır. Bundan başka, tekrar 1914 yılında “Darulmuallimin-i Aliye” bünyesinde Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştirecek bir yıllık bir şubenin açılması düşünülmüş, bu amaçla Süleymaniye civarında bir de bina inşa

edildiği halde, Birinci Dünya savaşı sebebiyle okul açılmamıştır (Karaküçük, 1989: 45-46).

Tevhid-i Tedrisat'tan önce, 15 Temmuz 1923'de bir araya gelen "Birinci Heyet-i İlmiye"de milli eğitim işlerinin bütün bölümleriyle ele alınıp incelenmesinin yanında izcilik ve Terbiye-i Bedeniye Muallimi yetiştirme konusuna da yer verilmiştir. 14 Ağustos 1923'de bir araya gelen "İcra Vekilleri Heyeti"nin programın "altıncı maddesinde" beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir okulun açılacağı, izcilik teşkilatına önem verileceği ve programlar ile ilgili esasların uygulamaya konulacağı kararı da alınmıştır (Bilge, 1988: 64). Fakat beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesi için bir okul açılması ile ilgili bir karar alınmasına ve bu konuda büyük çabalar sarf edilmesine rağmen, bu karar o tarihlerde farklı nedenlerden dolayı gerçekleştirilememiştir. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nde beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesi, kurumların açılması ve bu alanın bir meslek halini alması ancak Cumhuriyetin ilanından sonra mümkün olmuştur. 1926 yılında dönemin Maarif Bakanlığı onayı ile beden eğitimi müfettişi olan Selim Sırrı TARCAN' ın çabalarıyla İstanbul Çapa' da beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir kurs açılmıştır (Kale ve Erşen, 2003: 137-138).

Çapa Kız Öğretmen Okulu' nda, dokuz ay süreyle ve her ilden yetenekli birer İlkokul Öğretmeni ile ordudan bazı subayların katılımıyla dört dönem olarak devam ettirilmiştir. Mezun öğrencilerden başarılı olanlar ayrıca bir sınava tabi tutularak yurt dışına ihtisas eğitimine yollanmışlardır. Bu faaliyet, bazı kaynaklara göre kurs, bazılarına göre ise okul olarak değerlendirilmiştir. Kurs veya okul olarak nitelendirilen bu faaliyetlerden mezun olan öğretmenler, Türk Beden Eğitimi Öğretmenlerinin yetiştirilmesinde ilk temelleri atan insanlar olarak bilinecektir. Bu eğitim faaliyetlerinde öğretici görevini, İsveç'ten getirtilen biri bayan üç, öğretmenle birlikte, Selim Sırrı TARCAN üstlenmiştir. Tarcan, ayrıca yönetim görevini de yürütmüştür. Eğitim, Çapa Muallim Mektebi yakınında inşa edilen bir binada sürdürülmüştür. Öğretim müfredatında, şu derslere yer verilmiştir.

-Beden Terbiyesi Nazariyatı ve Tatbikatı

-Fizyoloji

-Anatomi

-Mihaniki Hareket

-Hıfzısıhha Dersleri

-Spor Nazariyatı

-Uygulamalı Dersler (Karaküçük, 1989: 47).

1926 tarih ve 789 sayılı “Maarif Teşkilatına Dair Kanun” ile 1925 tarih ve 439 sayılı “Orta Tedrisat Muallimleri Kanun”larına dayandırılarak, 1926 yılında Konya’da “Orta Muallim Mektebi” yalnız Edebiyat Bölümü olarak kuruldu. Okul, 1927-1928 öğretim yılında Ankara’ya nakledildi ve Pedagoji Bölümü ilave edildi. Bir yıl sonra ise, Matematik, Fiziki ve Tabii Bilimler ve Tarih-Coğrafya Bölümleri açılarak okulun ismi “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” olarak değiştirildi (Karaküçük, 1989: 47). ATATÜRK’ ün emri ile beden eğitim ve spor öğretmeni yetiştirilmesi amacına yönelik olarak Ankara da yüksek öğretim düzeyinde bir beden terbiyesi eğitim kurumunun oluşturulması istenmiştir. Bununla ilgili o dönemlerde bu konuda çok ünlü olan Prof. Dr. Carl DIEM ve Kurt DAINAS, Almanya dan ülkemize davet edilerek, onların bu alanda yurt dışında ihtisas görmüş ilim adamlarımızla birlikte yaptıkları kuruluş çalışmaları ile sonucunda 5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararı ve Milli Eğitim Bakanlığının onayı ile “Beden Terbiyesi Bölümü” kurulmuş ve eğitim öğretime 1933 yılının Şubat ayında başlamıştır. Bu okulun eğitim ve öğretim süresi üç yıl olup, ilk bölüm başkanlığını daha önce beden eğitimi ihtisası için İsveç’e gönderilen Nizamettin KIRŞAN üstlendiği okulda, öğretmenleri ise yine aynı amaçla Fransa’da eğitim gören Vildan Aşır SAVAŞIR ile İsveç’ de eğitim gören Zehra TAHSİN

(ALAGÖZ), ve Alman Kurt DAİNAS olmuşlardır (Karaküçük, 1989: 47; Kale ve Erşen, 2003: 138).

1935 yılında ilk mezunlarını veren bölümden aynı yıl 23 kişi mezun olmuş ve 1936-1937 öğretim yılında bölüm iki yıla indirilerek bölüme kız öğrenciler alınmaya başlanmıştır. 1940-1941 öğretim yılından sonra, eğitim öğretim süresi üç yıla çıkartılarak, öğretim programı yeniden düzenlenmiştir. 1945-1946 yılında bölüm yeniden iki yıla indirilmiş ve bir yıl sonra yeniden üç yıla çıkarılmıştır (Başoğlu, 1995: 22). 1974-1975 Ankara 19 Mayıs, İstanbul Anadolu Hisarı, İzmir 9 Eylül'e bağlı Manisa'da 4 yıllık spor akademileri açılmıştır. 1978-1979 yılından sonra eğitim enstitüleri 4 yıla çıkarılarak eğitim öğretimini sürdürmüşlerdir (Baykoçak, 2002: 18). Kuruluşlarından bir sonraki eğitim öğretim yılında bu üç spor akademisine erkek öğrencilerin üçte biri oranında bayan öğrenciler de alınmaya başlanmıştır. Spor akademileri ve eğitim enstitüleri beden eğitim bölümleri Yüksek Öğretim Kurulu kurulduğu 1982 yılına kadar mezun vermişler, bu tarihten sonra Türkiye'de üniversitelerin yeniden yapılandırılması gereği üniversitelerin eğitim ve fen edebiyat fakülteleri altında yer almışlardır (Kale ve Erşen, 2003: 139). 6 Kasım 1982'de yayınlanan 2457 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile yüksek öğretimde yeni ve geniş kapsamlı bir düzenlemeye girilmiştir. 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 sayılı Yüksek Öğretim Kurumları teşkilatı hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile tüm yüksek öğretim kurumları yeniden teşkilatlanmaya tabi tutularak, yeni üniversiteler, enstitüler ve fakülteler kurulmuş bazılarının ise adları değişmiştir (Başoğlu, 1995: 23-24).

1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren YÖK / Dünya Bankası işbirliğinde Akreditasyon çerçevesinde, Türkiye'de öncelikle eğitim fakülteleri bünyelerindeki tüm bölüm programlarında bütünlük sağlanmış ve modern çağın gereklerine uyularak çağdaş ders müfredatları geliştirilmiştir. Ancak, bir kısım yüksekokulların bünyesinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinin bu programa geçmesi sonraki yıllarda olmuştur. Bu programdan mezun olan öğrenciler, ÖSYM Başkanlığınca Ankara da yapılan KPSS' den geçerli puan almak koşulu ile öğretmenlik formasyonuna sahip olabilmektedirler. Buna karşın beden eğitimi ve spor yüksekokullarının beden eğitimi ve spor öğretmenliği

programlarından mezun olan öğrenciler, ilgili enstitülerin beden eğitimi ve spor öğretmenliği ana bilim dalında formasyon ve alanla ilgili seçmeli dersleri içeren üç yarıyıl ya da bir buçuk yıllık tezsiz yüksek lisans programlarını bitirmeleri halinde öğretmen olabilmektedirler. Türkiye de beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirilmesi üzerine özellikle 1990'lı yıllardan sonra pek şey konuşuldu ve çok şeyler yapıldı. Başbakanlık- Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler tarafından düzenlenen spor öğretmenliği programlarındaki reform çalışmalarına yönelik toplantılar, seminer, konferans, sempozyum vb. bilimsel çalışmalar yine bu dönemlere rastlamaktadır. Bu yeniden yapılanma çerçevesinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programı Alan Bilgisi, Öğretmenlik Formasyon Bilgisi ve Genel Kültür Bilgisi konularında ki bilgi türünü ve eğitim kadrosunu bünyesinde bulundurmak zorundadır (Kale ve Erşen, 2003: 140-141).

2.3.2.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorumlulukları ve Temel Sorunları

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin mesleki faaliyetleri başlıca dört ana bölümde toplanmıştır. Bunlar; Beden Eğitimi Dersi ile ilgili hususlar, Spor Kulübü çalışmaları, İzcilik faaliyetleri ve Okul Dışı faaliyetlerle ilgili hususlardır. Beden Eğitim Öğretmeni, öğreteceği konuyu kendisi de tam anlamıyla bilmeli, konuya hakim olmalı, yapılacak çalışmaları kendisi yapamıyor olsa bile çok iyi ve anlaşılır bir dille açıklamalı, yapabilecek durumdaysa göstermeli, komutları ve metotları en iyi şekilde uygulamalıdır (Yalçın, 1995: 115).

Beden Eğitim öğretmenlerinin resmi kıyafeti eşofmandır. Öğretmen öğrencilere tempo vermek, bir hareketi başlatmak ya da öğrencileri toplamak için düdüğü ve benzeri araçları da yanında bulundurur. Beden Eğitimi öğretmenleri eşofmanları ile okul içerisinde Okul Aile Birliği, Öğretmenler Kurulu gibi toplantılar dışındaki tüm eğitsel faaliyetlerine katılabilir ve iş ilişkilerini sürdürür (Aracı, 1999: 45).

Beden eğitimi öğretmenlerinden özellikle üç önemli konuda çok dikkatli olmaları beklenmekle birlikte bu konular; Öğretim, denetleme, aletlerin ve ekipmanların bakımındır. Beden eğitimi öğretmeni, fiziksel eğitim ortamındaki materyallerin emniyetli olarak nasıl kullanıldığını da tam olarak bilmeli ve öğrencilerine de öğretmelidir. Bunun için bir takım kurallar ve prensiplerin konulması yararlı olabilir. Bu kuralların ve prensiplerin öğrenciler tarafından mutlaka öğrenilmesi sağlanmalıdır. Sınıfın ve öğrencilerin denetlenmesi oluşması muhtemel bir çok kazanın önlenmesini sağlayacaktır. Bu konuda dört önemli nokta Beden Eğitimi Öğretmeni tarafından bilinmeli ve ehemmiyetle uygulanmalıdır. Birincisi; öğretmenin öğrencilere hemen müdahale edebileceği yakınlıkta olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, öğretmen sınıfı ya da faaliyet alanını yalnız bırakmamalı, bırakacağı bir durum söz konusu ise kendi vasıflarına yakın bir kişiyi mutlaka görevlendirmeli, aksi takdirde, serbest kalmış bir öğrenci topluluğunda her an tehlikeli durumların meydana gelme durumları artmaktadır. Denetlemelerde izlenecek genel prensip, yapılması istenilen harekette ne kadar çok risk payı varsa, denetimlerin o derece artması gerektiği prensibidir. Risk derecesinin aynı zamanda, öğrencilerin zeka ve yaş seviyelerine, sınıfın ve alanın büyüklüğüne ayrıca kullanılan malzemelerin durumuna da bağlıdır (Başoğlu, 1995: 26-29).

Beden Eğitimi Öğretmeni, öğrenciye model olan, yol gösteren ve denetleyen, önder, güdüleyici ve danışmanlık yapan, fırsat ve olanaklar sunan, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirmelerine danışmanlık yapan, mesleki yeterliği iyi, ders işlemeye öğrencilerin aktif katılımını sağlayan kişi olmanın getirdiği sorumluluğu çok iyi bilmeli ve ona göre hareket etmelidir (Demirhan, 2003: 44).

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin dikkat etmesi gereken diğer bazı hususlarda da; öğretmen, amaçlarını tespit etmiş olmalı, öğrencilerin gelişim seviyelerini gözlemlemeli ve dikkate almalı, yapıcı bir öğrenme ortamı hazırlamalı, diğer öğretmenlerinin davranışlarını gözlemleyebilmeli, liderliğin sağlanması ve lider yapılı öğrencilerin ortaya çıkarılmasını sağlamalı, karar vermeyi sağlamak için öğrencilere problem çözmeyi öğretmeli, yerinde, zamanında ve doğru karar vermelidir (Yavaş ve İlhan, 1996: 105). Kendini gerçekleştirmeye öncelik veren bir

beden eğitimi öğretmeni, öğrencinin beden eğitimi aktiviteleriyle kendini gerçekleştirmesini temel alırken, ekolojik entegrasyona öncelik tanıyan öğretmen, öğrencinin kendisi, sosyal çevresi ve alan bilgisi arasında bir denge kurabilmesine daha fazla önem vermelidir. Sosyal sorumluluğa önem veren bir beden eğitimi öğretmeni ise, beden eğitimi dersinde ilk önce sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesine çaba gösterir (İnce ve Ok, 2003: 5).

Aktivitelerin doğasında yer alan kazalar ve tehlikeler hakkında önceden öğrencilerin uyarılması artık eğitimin gerekli bir parçası olmuştur. Öğretmen, aktiviteler sonucu yaşanacak tehlikeler hakkında öğrenciyi bilinçlendirmeli ve bu risklerin nasıl oluşabileceğini göstererek açıklamalıdır. Daha da önemlisi, risklerden korunma şekillerini izah etmelidir. İkinci önemli nokta, öğrenci için tehlikeli olabilecek bir duruma karşı “atik” davranabilmektir. Tehlike yaratacak her türlü durumun öğretmen tarafından kontrol altına tutulmasıdır. Zira gerekli tedbirlerin alınmaması sonucu oluşabilecek kazalardan öğretmen sorumlu olmaktadır. Bu gibi tehlikeleri meydana getirebilecek durumlar arasında, tehlikeli arz edebilecek emniyetsiz aletler, sınıfı yeterince gözlemleyememe, sınıfın fazla kalabalık olması, bozuk aletlerin kullanılması, disiplin eksikliği ve öğrencileri gereğinden fazla çalıştırılması sayılabilir. Böyle durumlar beden eğitimi öğretmeni tarafından düşünülmeli dikkate alınmalı ve tehlikeleri asgari seviyeye indirebilecek tedbirler kullanılmalıdır. Denetimin üçüncü önemli noktası, bir sakatlık veya bir yaralanma (kaza) söz konusu olduğu takdirde öğretmenin uygun prosedürleri takip etmesidir. Özellikle ilk yardım konusunda öğretmen çok iyi bilgi ve uygulama yeteneğine sahip olmalıdır. Kaza anında ilk müdahale, gerekli yardımın süratle sağlanması gibi tedavi usulleri her beden eğitimi öğretmenin bilmesi ve üzerinde dikkatle durması gereken hususlardır. Dördüncü önemli nokta ise, aktivitelerin öğretilmesi sırasında yapılan denetim faaliyetleridir. Öğretmen, öğrenciler hareketi emniyetli bir şekilde yapabilece kadar, öğrencilerle yakın bir ilişki içinde olmalıdır, bu yakınlık ve yardım öğrencilerin hareketleri tam olarak yapabilecekleri seviyeye gelen kadar devam etmelidir (Baykoçak, 2002: 19-21). Beden Eğitimi Öğretmeni, okul dışındaki gençlerin ve yetişkinlerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin yapıldığı yerlere ilgisiz kalmamalı, okuldaki sporcu ruh ve kişiliğini dışa da

yansıtarak çevreye etkili olmak için çalışmalı, bunun için gerekirse öğretmen, öğretmenlik vasfını her şeyin üstünde tutmak suretiyle, bilgi, ihtisas ve yeteneklerinden okul dışı gençlerini de faydalandırma yoluna giderek onları topluma kazandırmalı ve kötü alışkanlıklardan uzak tutmaya çalışmalıdır (MEB, 1997: 188).

İyi bir Beden Eğitimi Öğretmeni, taşıdığı kişisel ve mesleki özellikleri ile çevresine örnek olmalı, beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetlerinin gösterdiği hedeflere ulaşabilmeli, okul ve çevre imkanlarını kullanarak oyun ve spor alanları kurmalı, kurdurmalı, gerekli ders araç gereç ve malzemelerini temin etmeli, mevcut tesis, araç ve malzemelerin kullanılmasına, bakım ve onarımına özen göstermeli, okulun ve çevrenin eğitsel hayatında olumlu ve verimli çalışmalarıyla her zaman takdir edilen bir eğitimci olmalıdır (Yalçın, 1995: 117).

Beden Eğitimi Öğretmeni ile ilgili temel sorunlar;

1. Tesis ve araç gereç yetersizliği,
2. Sınıf mevcudunun fazla olması ve disiplinin zorlaşması,
3. Günlük hazırlık ve dinlenme için zaman yetersizliği,
4. Yardımcı hizmetlerin yetersizliği
5. Ücretlerin yetersizliği'dir (Tamer ve Pulur, 2001: 22).

2.3.2.3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinde Stres

2.3.2.3.1. Stres Kavramı

Stres sözcüğüne; Fransızca'da 20 yy.'dan önce, rastlanmaktadır. Buna karşın, İngilizce'de nesiller boyu kullanılmıştır. 17. yy.'dan itibaren acı, yoksulluk, sıkıntı, üzüntü, felaket ve düşmanlığı anlatmak için kullanılmıştır. Ancak 18.yy.'dan sonra, anlamda bilimsel yönden bir dönüşüm söz konusu olmuştur (Turhal, 1994: 3). Selye'ye (1985) göre stres, “spesifik olmayan tüm değişiklikleri karşılayan ve böylece biyolojik sistemde yer alarak spesifik bir sendroma dönüşen durum” iken, Kırsta (1999:10) bu kavramı, “herhangi bir zorlanma veya uyarana cevabımızın bir parçası olan, hayatta kalmamızı sağlayan ve yaşamının aktif faaliyetiyle sadece pasif varolmanın ayrımını yapan bir dinamizm getiren olumlu olduğu kanıtlanmış bir kuvvet” olarak tanımlamaktadır.

Stres, insanoğlunun günlük yaşamında sık sık görülen olağan hadisedir. Ruhsal ve fiziksel olarak birbiri ile bağlantılı bir şekilde tepki mekanizması ile ortaya çıkar. Organizmanın değişikliğe uğraması (kalp çarpıntısı, mide ve baş ağrısı vb.) insan yaşamında biyolojik bir olay olaydır (Günay ve Yüce, 2001: 316). Stora' ya (1991:12) göre “Stres, gerilim yaratan bir güçtür. Bu güç nesne üzerine uygulandığında, nesnenin deformasyonuna yol açar bu anlamda söz konusu olan bir dış uyarıcı, herhangi bir dış etkidir”. Stres, her türlü etkenle (heyecan, soğuk, hastalık, cerrahi girişim, travma şoku) organizmanın varlığını tümüyle tehdit eden saldırı ve bu saldırıya karşı organizmanın fizyoloji, metabolizma ve davranış alanında gösterdiği tepkidir [Büyük Larousse, 1990: 10821].

Stres, kişinin sahip olduğu kaynakları zorlayan veya aşan bir uyarıcı olarak gördüğü bir durumla karşılaşmasıdır (Türküm, 1999: 2). Stres, organizmanın bedensel ve ruhsal yönden sınırların zorlanması veya tehdit edilmesi şeklinde ortaya çıkan durumdur (Kuru, 2000: 116). Bir başka şekilde stres, genellikle uyum sağlayan bir işleve hizmet eden nörolojik ve fizyolojik tepkilerin yapısıdır (Tiryaki, 2000: 17).

Ayrıca, Stora' ya (1991:135) göre “Stres, bünyesinde bireylerin psikolojik, bedensel, ailesel ve sosyal boyutlarını toplayan evrensel bir olgudur”.

2.3.2.3.2. Stres Kaynakları

Kaynakları ne kadar değişik olursa olsun ve dereceleri ne kadar farklı olursa olsun uyarıya sebep olan mekanizmanın kaydedilmesi tüm insanlar açısından ortak algılanır (Kirsta, 1999: 19).

Stres yaratan faktörleri üç grupta toplayabiliriz;

1. Psikolojik Faktörler (gerilim, çelişki, düş kırıklığı, korku)
2. Fizyolojik Faktörler(yorgunluk bedensel arızalar, bulaşıcı hastalıklar v.b.)
3. Sosyal Yapıya Bağlı Faktörler(Yoksulluk, cahillik gibi) (Turhal, 1994: 4).

Stres etkenleri, kişinin kendisinden ya da dış çevresinden kaynaklanabilmektedir. Dış çevreden kaynaklanan stres etkenlerinin nedeni iş yaşamı olabileceği gibi, iş dışı yaşam da olabilmektedir (Stora, 1991: 16). Stres, onu zihninde taşıyan kişiye aittir (Turhal, 1994: 5).

İş yaşamından ve kuramsal örgütlenmeden kaynaklanan stresin altı kaynağı bulunmaktadır; yapılan işe, kurum içindeki role, mesleki kariyerin gelişmesine, iş ilişkilerine, kuramsal yapı ve iklime, iş ve aile ilişkilerine göre değişmektedir.

İş ortamındaki stres; bu stres kaynakları ya da gerilimi; iş ortamına vardiya usulü çalışmaya, işin çok fazla ya da çok az olmasına, fiziksel tehlikeye, kişinin çevresine uyumuna ve iş ve aile ilişkisine bağlı olmaktadır.

Stres ve kurum; altmışlı yıllarda araştırmacıların dikkati iş ortamında mevcut olan stresi incelemek yerine; iş ortamında, kişi tarafından oynanan role bağlı olarak oluşan, çeşitli stres kaynaklarına kaymıştır. Rol çatışması ve belirsizlik; kurum içinde strese neden olmaktadır.

Mesleki kariyerin gelişmesine bağlı stres; kişi kariyerinin her aşamasında, az ya da çok psikolojik zorluklarla ve gerilimlerle karşı karşıya kalmaktadır. Mesleki kariyerinin başında olan kişiler çok para kazanmak ve daha yüksek statüye ulaşmak için yoğun bir rekabete itilmekte ve bir bedel ödemektedir.

İş ilişkilerine bağlı stres; iş ilişkilerinde söz konusu olan iş yaşamı içinde ast, üst ve meslektaşlarla kurulan ilişkilerde, niteliğine bağlı astların, üste az saygı göstermesi, gerçek ve resmi yetki arasındaki dengesizlik, statü kaybı, yetki erozyonu; astların katılımı reddetmesi; meslektaşlar arası yarışma ve rekabet, bilinen stres kaynaklarıdır.

Stres kaynağı olarak kurum; kurum, doğası gereği, özgür, bağımsız ve bireysel kişiliğe karşı bir tehdit kaynağı olabilmektedir. Karar verme süreçlerine yetersiz katılma, iletişim hataları, bürolardaki günlük davranış biçimleri ile ilgili yasaklamalar v.b. gibi ortaya bir çok sorun çıkarmaktadır.

Günlük yaşamdaki stres kaynakları; aile, yaşam ve bireyin kişiliği; ne günlük aile ortamından, ne de iş dışı sıkıntılardan ayrı düşünülebilir. Dolayısıyla bireysel stresi konu alan tüm incelemeler, ailevi sorunları, maddi güçlükleri, kişiler arası ve işletme içi rekabet karşısında duyulan güvensizliği, aileden ve işletmeden gelen taleplerin çatışmasını göz ardı etmemek durumundadır (Turhal, 1994: 4-5).

Kişilerde stres yaratan faktörler, birbirinden farklı kaynaklardan gelir, yani stres yaratan durumlar, kişiden kişiye değişir. İhtiyaçlar ve yaşantılar genel değil, kişiye özeldir (Kuru, 2000: 122).

A. Dışsal Stres Yaratan Faktörler;

1. Aşırı uyarmaya neden olan duyuşal girdilerdeki, örneğın ışık, ısı, ses, titreşim gibi değışiklikler veya görme, işitme, dokunma vb. duyulardan yoksunluk.
2. Elektriksel, termal, kimyasal, mekanik uyaran veya lezyonların neden olduğı ağırı uyaranı.
3. Tehlikenin gerçek olduğı ya da sezildiğı durumlar. Örneğın paraşütle atlama, kazalar, ameliyatlar, kavga durumları.

B. Birincil Gereksinimlerin Yoksunluğunun Neden Olduğı Uyaranlar;

1. Yiyecek, İçecek
2. Uyku
3. Egzersiz ve aktivite
4. Sabit ısı

C. Performansta Stres Yaratan Faktörler,

1. Aşırı talepler
2. Çok düşük talepler
3. Performans durumlarında başarısızlık, işten hoşlanmama

D. Sosyal Yönden Stres Yaratan Faktörler;

1. Toplumsal Yalnızlık
2. Kişiler arası çatışmalar
3. Alışkanlıkların değışmesi
4. Boşanma ve ayrılmalar

E. Stres Yaratıcı Diğer Faktörler;

1. Çatışma (Kararsızlık)
2. Gelecek kaygısı (Tiryaki, 2000:18-19).

2.3.2.3.3. Öğretmen Stresi

İnsan biyolojik bir makine olarak kabul edilmekte, yıpranma yani duygusal ve bedensel tükenme durumunda iradeci bir girişimle gücünü yeniden toparlayıp bir an önce işinin başına dönmesi istenmektedir. Eğitimde ki en önemli insan olan öğretmenlerimiz de stresi yaşamışlardır. Bununla beraber, onların kişiliklerini problem çözümünde etkin bir biçimde kullanmaları, stres kaynaklarını, doğru bir şekilde ifade etmelerini sağlar. Bu sebeptir ki, öğretmenin stresi ifade etme özelliğini, mevcut akli sağlamlığı, iş tatmini, değişikliklerde ki sahip olduğu tecrübe, kişisel ve ailesel ilişkiler ve profesyonel büyüme statüsü belirler. Aynı zamanda olası stres kaynaklarının doğru ifadesi, öğretmenlerin kişisel stres durumlarının analizinde, çok hassas bir etkidir. Bu sebeple kendi yaşamlarını yönetmede daha başarılı öğretmenler, kronik stresle daha az karşılaşacaklardır (Stora, 1991: 119; Turhal, 1994: 7).

Mesleki stres, son 30 yıldan bu yana bir çok araştırmanın konusu olmuştur. Binlerce araştırmacı, işletmelerini ve kamu kuruluşlarını bu olgunun bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerinde bir takım etkileri olduğuna inandırmak amacıyla stresin maliyetini hesaplamaya girişmiştir (Stora, 1991: 43). Bu stres maliyetini hesaplamının ve stresle başa çıkmanın ilk şartı; bu kamu kuruluşlarından birine mensup olan öğretmenlerde ki stresin varlığını kabul etmektir. Eğiticiler , stres sistemlerinin ilk yaratıcıları ve en son kontrol edilebilenleridir (Turhal, 1994: 7). Mesleki stres üzerine yapılmış olan araştırmaların hemen hemen hepsi, bireysel klinik yol dışında benzer yöntem bilimi izlemiş gibi görünmektedir. Bireysel klinik yol ise, seçilen mesleki çevreye göre sınıflandıran stres kaynaklarına ait mesleki

doyumunu ölçmeye yarayan, ruhsal ve zihinsel boyutu da kapsayan sağlıkla ilgili tıbbi sorun bileşenlerinden oluşur (Stora, 1991: 46).

Stresle kişisel zayıflık ve profesyonel yetersizlik arasında ilişki kuran kişiler için, stresi eğitimde; sınıfta kabullenmek zordur. Onlar için sınıf zorluklarını kabul etmek, yetersiz olduklarını kabul etmekten daha baskındır. Öğretmen stresini; çevresel ve birbirini etkileyen stres olarak iki başlık altında toplayabiliriz. Öğretmen stresinin önemi, tüm okullarda alışılacağı, geniş stres sistematığının, bir parçasıdır. Öğretme isteği belli miktarda stresle yüküdür ve okul reformları, yani aile yapıları öğretmenin rolünün değişmesi, bugünün stresinin temel elemanlarından bazılarıdır. Hiç şüphe yok ki öğretmenler günlük yaşamdaki stres kaynaklarına kendi hayatlarında maruz kalıyorlar. Öğretmen stresinde ki en önemli faktör, kişisel yararın kaybıdır (Turhal, 1994: 7).

1. Yapılan araştırmalar, bazı hallerin “çevresel strese” bağlı olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Bir olgu olarak kişilerin günlük yaşamda çok sayıda moral bozucu endişeleri olan bir ortamda bulunmaları, onları daha stresli bir davranış eğilimine sokacaktır. Öğretmenlerinde böyle bir ortam içinde olmaları, daha önce normal bir durumda tepki vermeyecekleri küçük olayların birikimi ile daha alıngan yaparak tepki vermelerine sebep olur. Öğretmen, okula dış dünyanın stresi ile gelir ve okulda daha önce sorun olan küçük şeyleri kendine dert edinir ve bütün bunlar öğretmenlerin öğrenme ve öğretme atmosferinde var olan stresinin atmasına sebep olur. “Çevresel Stres”, sınıf, bahçe, spor salonu, okul ve profesyonel çalışma alanı adı altında açıklanır (Turhal, 1994: 7).

Sınıf, bahçe, spor salonundan kaynaklanan stresin çok genel olanları; sınıfın veya spor salonunun çok küçük olması, çok sayıda öğrencinin olması, gerekli araç ve gerecin eksik olması, öğrenci isteksizliği ve başarı düzeyi uygun olmayan çalışma ortamlarıdır. Saydığımız özelliklerden bir tanesinin olmaması idare edilebilir ama bir kaçının olmaması öğretmenin bütünlüğünü tamamıyla bozar. Okulla ilgili stresler; öğretmeni ve öğrenme yöntemini bir şemsiye gibi kapsayan “yönetim stresleri” (zayıf psikolojik iklim, etkisiz liderlik, bina unsurunda alt yapı eksiklikleri) ve

“sonuç stresleri” (öğretmenlerce; program karışıklıkları, sınıf eğitiminin kesintiye uğraması, malzeme eksiklikleri, gereğinden fazla evrak işleri, yöneticilerden destek eksikliği ve fazla başarı beklentisidir. Öğretmenlerin, Milli Eğitim sistemimizin gereği rotasyona tabi tutulmaları örgütsel ve programa ilişkin değişimlere ayak uydurma gibi sorunlarla karşı karşıya bırakmakta, okul idarecilerinin ve mesai arkadaşlarının sık sık değişmesi ya da değiştirilmesinden dolayı değişik idareci ve öğretmenlerle çalışma süreci, bu bağlamda farklı düzeylerde stres getirir (Turhal, 1992: 8).

Bu gibi okullarda, mizah ve insanları güldüren etkinliklerin düzenlenmesi üst düzey ve bilinçli yetkililerce uygulanmaya konulmaktadır. Bu uygulamaların stres kaynaklarını azalttığı ve kişisel yaşamdan öğretmeni biraz olsun uzaklaştırdığı ve iş verimliliğini arttırdığı görülür (Kuru, 2000: 174).

Bu sebeple okul idarecileri ve üst düzey yetkililerce düzenli aralıklarla yapılması gereken, mesleki stresin önlenmesinde ve tanı konulmasında önemli bir yer tutan bazı anketlerin yapılması önemlidir. Günümüzde sıkça kullanılan ölçekler şunlardır:

1. “Stres Tanı Anketi” ya da “Stres Diagnostic Survey” (SDS).
2. Stresin Ölçülmesi Anketi.
3. “Maslach Burnout Inventory” (MBI).
4. “Jenkins’in Aktivite İncelemesi” (JAS).
5. “Crown Crisp Experiential Index” (CCEI) (Stora, 1991: 125-129).

Profesyonel stresler ise; çağımızda önemli bir yer almakla birlikte, öğretmenlik mesleği, çabuk değişiklikleri, yeni eğitim gereksinimlerini ve çoğalan iş sorunlarına sürekli maruz kalmaktadır. Geliştirilmiş öğretmen hazırlama programları ve daha etkili öğretmen değerlendirme planları, hem istenmekte hem de gerekli

kaynaklar tarafından destek görmediği için, potansiyel stresi yaratır. Eğer kaynaklar, eğitim ve profesyonel destekler, bu prosesin parçaları olarak bütünleşirse, sağlıklı ve olumlu bir stres şekli gelişir (Turhal, 1994: 8).

2. Bazı stresler, bireylerin kendi ilişkilerinden ortaya çıkar. Öğretmen için birbirini etkileyen stresler iki alanda meydana gelir; a) Kişisel ilişkiler, b) İş ile ilgili ilişkiler. Bu alanlar sık sık birbirinin dinamiğine etkide bulunurlar. Bazı insanlar iş ilişkilerinde çok başarılı olmakla birlikte, kişisel hayatlarında çok yeteneksizlerdir. Pozitif kişisel görüntüsü olan öğretmenlerde, kronik stres daha azdır. Kişisel yaşam stresi içerisinde öğretmenlerin faaliyetlerine negatif olarak tesir eden kişisel hayat stresleri, evlilikte anlaşmazlık, psikolojik depresyonlar, boşanmalar, ölümler, ekonomik durum bozukluğu ve çözümü bir türlü gerçekleşmeyen sağlık sorunları v.b. dir. Stres kaynağı içinde bulunduğumuz toplumun kendisidir. Eğitim öğretim ortamları olan okullardan beklenen yüksek başarı istekleri, öğrencilerin başarısız sayılan not durumları, öğretmenlerin toplumların hastalığından sorumlu tutmak, daha önceki konularda belirttiğimiz gibi halkın yoğun eleştirilerine maruz bırakır (Turhal, 1994: 8-9).

2.3.2.3.4. Öğretmenlik Mesleğinde Stresin Etkileri

Stres kendini fiziksel, zihinsel ve davranışsal olarak üç şekilde belli eder.

1. Stresin fiziksel belirtileri, esas olarak fazlalaşmış adrenalin düzeyine bağlı olarak ortaya çıkan belirtilerdir. Bunlar; artmış kalp ritim sayısı, terlemenin artması, soğuk ve ıslak deri, karın ağrısı, hızlı nefes alıp verme, kas gerginliği, ağzın kuruması ve tuvalete gitme isteği,

2. Stresin zihinsel belirtileri, kaygı, şaşkınlık, konsantrasyon eksikliği, karar vermede güçlük, kendini hasta hissetme, kendini bunalmış ya da kontrol dışı hissetme,

3. Stresin davranışsal belirtileri, hızlı konuşma, sinirli hareketler, tırnakları yeme, kas seyirmesi, kaşları çatma, esneme' dir (Tiryaki, 2000: 19-20).

Stresin çeşitli kaynakları ve belirtileri vardır. Öğretmen stresinde de stresin etkilerinin iki şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar, pozitif ve negatif stres' dir (Turhal, 1994. 10).

2.3.2.3.4.1. Pozitif Etkileri

Stres genellikle negatif yani olumsuzlukları ile tanımlanır. Genel olarak insanlar stresli durumları düşündüklerinde otomatik olarak, karşılaştıkları cezai şartları düşünür, yapmaları gereken hoş olmayan ve karşılaştıkları hoş olmayan şeyleri düşünürler. Yeni yapılan araştırmalarda da stresin olumsuz yönlerinin aksine olumlu pozitif yönlerinin olduğunu ortaya çıkarmış, stresin bireysel ve profesyonel gelişme için bir motivasyon kaynağı olduğunu belirtmiştir. Belli stresler, sınıf yönetim sorunları olan öğretmenleri pozitif aksiyonlar yapmaya zorlayabilir. Yapılan yeni araştırmalar profesyonel yetişme deneyimlerine sahip öğretmenleri eğitim öğretim sürecinde daha az profesyonel deneyime sahip meslektaşlarından daha aktif ve başarılı olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda stres öğretmenin problem çözme yeteneğini artırır (Turhal, 1994: 10).

Stresi pozitif yönde kullanabilme sıklıkla bireysel yeterliliği artırıcı etki yapar. Denetimciler göstermişlerdir ki, aktif öğretmenler yönetimde daha başarılı, problemleri daha iyi çözebilmekte ve meslektaşlarına rehber olmaktadır. Diğer potansiyel pozitif etkisi de motivasyondur^(*). Öğretmenlerin pozitif etkileşimlerden dolayı ötürü kendi stres dinamiklerini yaratmaları çok daha dikkat çekici bir hal

***Motivasyon:** Yapılacak eğilimin yönünü, değerini ve öncelik sırasını belirleyen, organizmanın içinden ya da dışıdan kaynaklanan uyaranların etkisiyle kişinin harekete geçme durumudur (Kuru, 2000: 36). Bu anlamda motivasyon, davranış için önemli olduğu bilinmekte ise de motivasyonun davranışa nasıl tesir edeceği kesin olarak belli değildir (Özakpınar, 1987: 36).

almıştır. Stres olumlu bir gelişim olarak kullanıldığında planlama ve organizasyona ihtiyaç duyar (Turhal, 1994: 11).

Öğretmenlerin stresli yöntemlerinin çeşitli pozitif sonuçları;

-Kendi kapsamlarını geliştirirler,

-Bireysel yararlıklarını yükseltirler,

-Tüm problemlerin çözümüne yaklaşım getirirler,

-Öğretmen stilini kuvvetlendirirler,

-İyi olma duygusunu geliştirirler,

-Çoğu öğretmen, stresi kendi zaman becerilerini çoğaltmada kullanır (Turhal, 1994: 10).

2.3.2.3.4.2. Negatif Etkileri

Stres, öğretim fonksiyonları üzerinde negatif etkilerde yapar. Stres sebeplerinden bazıları, öğretmenlerinin bütünlüklerinde aşınma yapabilir. Her bireyin stres düzeyleri farklıdır. Dolayısıyla stresi azaltmada iki nokta etkili olabilir. Öğretmen destekleyici bir çevrede stresle başa çıkabilir diğeri de bireysel ve profesyonel öncelikleri oluşturmada bilgi ve becerileriyle stresin olumsuz etkilerini azaltabilir. Bu şekilde stresin negatif etkilerini de azaltır. Yapılan bazı araştırmalar, benzer olarak, öğretmen davranışlarındaki stres verici durumların, bireyler arası ve bireysel etkileri arasında ilişkisi olduğunu ortaya koymuştur. Stres, bireyin kişiler arası ilişkilerine engel koyabilir. Genellikle bu tip etkiler, bireyin fonksiyonunun büyük ölçüde bozulduğu zaman ya da içinde bulunduğu grup çalışma koşullarına ya da hayat şartlarına bağlı ağır stresle karşılaştığında oluşur (Turhal, 1994: 11).

Stresin negatif etkilerinde görülen deęişiklikler;

-Yüksek tansiyon ve yeme alışkanlıklarında farklılıklar ve psikolojik sorunlarda artış,

-Kronik depresyon veya sinirlilik olarak beliren psikolojik fonksiyon bozuklukları,

-Bireysel olarak aşağılık ve yalnızlık duygularının gelişmesi,

-Hem fiziksel, hem de psikolojik enerjinin büyük ölçüde kaybı olarak görülen psikomatik hastalıkların gelişimi (Turhal, 1994: 11).

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, işlem ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın grubunu, Trabzon ilinde görev yapan 300(üç yüz) beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçek , örnekleme yöntemi ile 201 kişiye uygulanmıştır.

3.2. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada öncelikle alan ile ilgili Literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra; veri toplamak için ‘Anket Survey’ tekniği kullanılmıştır.

Araştırma örneklemini içinde yer alan katılımcıların beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları belirlemek için hazırlanan anket 50 sorudan oluşmuştur. Anket soruları açık, anlaşılır ve net bir biçimde hazırlanmıştır. Deneklerden her bir soruya bir tek cevap vermeleri istenmiştir. Anket araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı toplam 6 bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının ilk bölümünde, cinsiyet, yaş, mezun olduğu okul, çalışma süresi, medeni durumu, spor branşı, antrenörlük branşı, okulun bulunduğu yer, beden eğitimi dersi için ayrılan zaman haftada kaç saat olmalıdır, olmak üzere 9 demografik soru bulunmaktadır. 2. Bölüm; Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, 3. Bölüm; Okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, 4. Bölüm; Aldıkları eğitim yönünden

karşılaştıkları sorunlar, 5. Bölüm; Öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar, 6. Bölüm; Strese neden olan sorunlar şeklinde adlandırılmıştır.

3.3. İşlem

Veriler bilgisayara işlendikten sonra, verilerin doğruluk ve varyans analizine uygunluğu için ön analizlerden geçirilmiştir. Bu kapsamda normallik ve varyans homojenliği test edilmiş ve bu koşulları bozucu nitelikteki ölçekler elenmiştir. Veriler normal dağılım standart sapma ve ortalama puanlar gibi tanımlayıcı değerlendirmelere tabi tutulmuştur.

Geçerlilik Çalışması

Çalışmanın kuramsal boyutu, daha önce yapılan araştırmalar BAŞOĞLU(1995)'nin yapmış olduğu “Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma” adlı Yüksek Lisans tezi, BAYKOÇAK(2002)'in “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri(Bursa İli Uygulaması)” adlı Yüksek Lisans tezi, AYAR(1996)'in “Stajyer Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Problemleri” adlı Yüksek Lisans tezi, AYDIN(2002)'in “Ankara'daki Özel ve Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bazı Mesleki Niteliklerinin ve Ders Dışı Çalışmalarına Katılımlarının Karşılaştırılması” adlı Yüksek Lisans tezi, TURAL(1994)'in “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Stres Kaynakları, Stres Tepkileri ve Stresle Baş Etme Yolları” adlı İzmir ilinde yapmış olduğu Yüksek Lisans tezi) ve literatür taraması yapılarak, maddelerin düzenlenmesi, içeriği temsil etmesi ve içeriğe uygunluklarını sağlamak için kapsam geçerliğine ilişkin uzman görüşleri alınarak 73 maddelik soru havuzu oluşturuldu.

50 kişilik grup üzerinde ön analizler yapıldı. Maddelerin düzenlenmesi, içeriği temsil etmesi ve içeriğe uygunluklarını sağlamak için alınan uzman (Prof. Dr. Suat KARAKÜÇÜK, Prof. Dr. Ali Ahmet DOĞAN, Dr. Mehmet PALANCI) görüşleri, korelasyonel bulgular ve ön analiz sonuçları gözetilerek, iç tutarlılığı % 30(Cronbah $\alpha =36$)’un altında olan sorular elenerek ölçek listesi yeniden şekillendirildi ve 50 maddeli ölçeğin son aşama için yeniden yapılandırılmasına karar verildi. Yazılan maddeler; okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar, strese neden olan sorunlara ilişkindir. Bu şekilde beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar çok boyutlu olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Test belirtilen örneklem grubuna uygulandıktan sonra, ikinci bir geçerlilik çalışması olarak faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi SPSS FACTOR ile gerçekleştirilmiştir. İlk olarak maddeler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve anlamlılıkları gözlenmiştir. Yapılan faktör analizi işleminde faktör sayısı belirlenmeye çalışılmıştır. Aşağıdaki tabloda dönüşümlü faktör yapısının sonuçları verilmiştir.

Yapı geçerliğine uygun işlemler çerçevesinde veriler her türlü çıkarımlı istatistik açısından engel teşkil edebilecek sınırlılıklar gözden geçirilmiştir. Faktör analizinde indirgeme tekniği olarak Confirmatory faktör analizi ve rotasyon işlemi için Varimax yöntemi kullanılmıştır. Faktörlenebilirlik ölçüsü olarak Bartlett’s test of sphericity 2534,8 $p<.00$, KMO örneklem uygunluk katsayısı .71 bulunmuştur. İncelendiğinde bu değerlerin testin geçerlik işlemlerini yürütebilmeye yönelik elverişliliği değerlendirilmiştir. Süreç içerisinde karar vermeye yardımcı olması açısından madde-madde, madde-toplam korelasyon katsayıları, varyans analizi sonuçları ve yapı matrisleri incelenmiştir. Yapı geçerliğine yönelik gerçekleştirilen işlem sonucunda orijinali 50 madde olan ölçeğin 41 maddesi ile beş faktör altında toplanmış ve bu faktörler; 1. Okul Yönetimi İle Karşılaşılan Sorunlar, 2. Okul ve Fiziki Şartlarla Karşılaşılan Sorunlar, 3. Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar, 4. Öğrenci ve Ailesi İle Karşılaşılan Sorunlar, 5. Strese Neden Olan

Sorunlar şeklinde adlandırılmıştır. Likert tipi 1-5 aralığında derecelendirilen ölçek bu durum benim için “her zaman” böyle’ den “hiçbir zaman” böyle değil’ e doğru sıralanmıştır.

Tablo 1: Faktör Yapısı ve Faktör Yüklemeleri

Madde	1	2	3	4	5
Okul idaresinden yeterli destek alıyor musunuz?	0,70				
Okulunuzdaki yöneticilerin sayı olarak yetersizliği çalışmalarınıza engel oluyor mu?	0,52				
Okul idaresi Beden Eğitimi dersine ve spor müsabakalarına ilgi gösteriyor mu?	0,67				
Okul idaresi egzersiz planı ve diğer yıl içindeki çalışmalarınıza onay veriyor mu?	0,57				
Okul idaresinin aşırı başarı beklentisi çalışmalarınızı olumsuz etkiliyor mu?	0,47				
Okul idaresi yıl içinde yapılan takım çalışması, törenler ve bayram etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerine çok yükleniyor mu?	0,58				
Okul yönetiminiz, çalışmalarınızdan dolayı sizi hiç ödüllendirdi mi?	0,50				
Okul yöneticileri beden eğitimi dersinin önem ve gerekliliğine inanıyorlar mı?	0,65				
Yöneticiler, haftalık ders dağıtım çizelgelerini hazırlarken, sizin görüşlerinizi dikkate alıyor mu?	0,66				
Öğretmenler kurulunda herhangi bir karar alınırken sizin görüşlerinizden yararlanıyorlar mı?	0,63				
Müdürün kişisel sorunlarınızı çözmede yardımcı olmaması sizi etkiliyor mu?	0,74				
Okul yöneticileri, bazı öğrencilerin notlarını artırmanız için istekte bulunuyorlar mı?	0,44				
Isıtma, aydınlatma gibi fiziksel koşullarınız yeterli seviyede mi?		0,48			
Branşınız dışındaki derslere girmek aktif çalışmalarınızı etkiliyor mu?		0,56			
Yeterli sayıda spor malzemesi bulabiliyor musunuz?		0,72			
Beden eğitimi dersleri için gerekli spor tesislerini (salon) bulabiliyor musunuz ?		0,59			
Okulumuzun içinde bulunduğu çevrenin spora karşı ilgisini yeterli buluyor musunuz?		0,57			
Çalışmalarınızda okuldan ve çevreden maddi destek alıyor musunuz?		0,46			
Sekreterlik vb. hizmetlerin verilmemesi sizi etkiler mi?		0,61			
Okulda öğretimle ilgisi olmayan işler yapmak (temizlik, rehberlik, nöbet...) sizi etkiler mi?		0,57			
Çalışmalarınızda kendinizi yeterli buluyor musunuz?			0,63		
Mesleğin gerektirdiği özelliklerle kişilik özellikleriniz çatışma yaratıyor mu?			0,68		
Okulda aldığınız eğitimle okul müfredat programını uygulamakta eksiklik hissediyor musunuz?			0,69		
Ailelerinin spora karşı ilgisizliği yetenekli öğrencilerle ilgilenmenize engel oluyor mu?				0,69	
Ailelerin sporun insan sağlığına yararlarını önemsememesi öğrencileri spordan uzaklaştırıyor mu?				0,58	
Ana babaların eleştirel ve saldırgan tavırları sizi etkiler mi?				0,53	
Kız öğrencilerin spor yapmalarına aile ve çevre olumsuz bakıyor mu?				0,64	
Öğrencilerin beden eğitimi dersine yaklaşımları olumlu mu?				0,73	
Öğrencilerle ilişkilerinizi düzenlemekte zorluk çekiyor musunuz?				0,71	
Öğrencilerin yapmaktan çekindiği egzersizler oluyor mu?				0,66	
Öğrencilerin kötü davranışlarından etkileniyor musunuz?					0,64
Öğrencilerin verileni anlayamaması ve öğrenememesi sizi etkiliyor mu?					0,63
Mesleksen gelişme olanaklarının bulunmayışı sizi etkiler mi?					0,67
Mesleksen ilerlemede yeterliliğin değil, politik görüş, sosyal ilişkiler vb. özelliklerin dikkate alınması sizi etkiler mi?					0,70
İşe başlarken karşılaşılan haksızlıklar sizi etkiler mi?					0,72
Müdür, müfettiş, ana baba vb. kişilerin işinize karışmalarından etkilenir misiniz?					0,73
Müfettişlerin övmekten çok eleştiriyor olması sizi etkiliyor mu?					0,71
Öğretmenler arasında ki yarışma sizi etkiler mi ?					0,54
Meslekteki kazancınız yeterli oluyor mu ?					0,74
Meslekteki kazancınızın yetersizliği sizi etkiliyor mu ?					0,61
Meslekte gösterdiğiniz performansla kazancınız arasındaki ilişki orantılı mı ?					0,62

Güvenirlik Çalışması

Güvenirlik çalışması maddeler arası iç tutarlılık yöntemiyle (Cronbah α) gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık yöntemi ile güvenilirlik katsayısı testin tamamı için Cronbah α .71 bulunmuştur.

Bu tez çalışması kapsamında Beden Eğitimi Öğretmenleri Problem Tarama Ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bilgilerin analizinde SPSS 10.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik (Frekans, Yüzdelik, Ortalama ve Standart Sapma), İki bağımsız ortam arasındaki farkın anlamlılığı testi (t testi) ve tek yönlü Varyans Analizi F testi (ANOVA) uygulanmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGU VE YORUMLAR

Araştırmanın bu kısmında, tablolar halinde sunduğumuz istatistiki sonuçlar, her tablodan sonra yorumlanmış ve en sonunda da genel bir yorum yapılmıştır.

Tablo 2: Cinsiyet

GEÇERLİ	F	%
Bayan	46	22,9
Erkek	155	77,1
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi ankete katılmıştır. Ankete çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 46'sının (%22,9'unun) bayan, büyük çoğunluğunu oluşturan 155'inin (% 77,1'inin) de erkek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Yaş

GEÇERLİ	F	%
23	1	0,5
24	2	1,0
26	6	3,0
27	6	3,0
28	13	6,5
29	13	6,5
30	25	12,4
31	22	10,9
32	28	13,9
33	24	11,9
34	11	5,5
35	18	9,0
36	9	4,5
37	4	2,0
38	1	0,5
39	3	1,5
40	2	1,0
41	1	0,5
42	1	0,5
45	2	1,0
46	1	0,5
47	2	1,0
49	2	1,0
50	2	1,0
55	1	0,5
56	1	0,5
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 175'inin (% 86,9' unun) 26-36 yaşları arasında olduğu görülmekle birlikte Trabzon ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yaşlarının genç oldukları ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4: En Son Mezun Olduğunuz Okul

GEÇERLİ	F	%
Eğitim Enstitüsü	1	0,5
Spor Akademisi	8	4
Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	163	81
Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	20	10
Lisans Üstü	9	4,5
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 1'inin (%0,5'inin) Eğitim Enstitüsü mezunu, 8'inin (%4'ünün) Spor Akademisi mezunu, 9'unun (%4,5'inin) Lisans Üstü mezunu, 20'sinin (%10'unun) BESYO mezunu ve büyük çoğunluğunu oluşturan 163'ünün (%81'inin) de Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi ve Spor Bölümü mezunu olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 5: Çalıştığı Süre

GEÇERLİ	F	%
0 ile 5 yıl	23	11,4
6 ile 10 yıl	140	69,7
11 ile 15 yıl	21	10,4
16 ile 20 yıl	5	2,5
21 ve Üstü	12	6,0
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 23'ünün (%11,4'ünün) 0 ile 5 yıl arasında, 21'inin (%10,4'ünün) 11 ile 15 yıl arasında, 5'inin (%2,5'inin) 16 ile 20 yıl arasında, 12'sinin (%6,0'ının) 21 yıl ve üstünde ve büyük çoğunluğunu oluşturan 140'ının (%69,7'sinin) da 6 ile 10 yıl arasında görev yaptıkları bulunmuştur.

Tablo 6: Medeni Durum

GEÇERLİ	F	%
Evli	162	80,6
Bekar	39	19,4
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 39'unun (%19,4'ünün) bekar, büyük çoğunluğunu oluşturan 162'sinin (80,6'sının) de evli olduğu bulunmuştur.

Tablo 7: Branşı

GEÇERLİ	F	%
Futbol	93	46,3
Hentbol	37	18,4
Basketbol	20	10,0
KortTenisi	1	0,5
Voleybol	19	9,5
Atletizm	6	3,0
Badminton	2	1,0
Güreş	3	1,5
Kayak	1	0,5
Judo	2	1,0
Jimnastik	2	1,0
Boks	2	1,0
H.Oyunları	4	2,0
Taekwando	3	1,5
Yüzme	2	1,0
Atıcılık	1	0,5
A.Cimnastik	1	0,5
P.Atletizm	1	0,5
Boş	1	0,5
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çatılmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 93'ünün (%46,3'ünün) branşının futbol olduğu görülmekte ve futbolun Trabzon ili genelinde ne kadar önemli bir spor branşı olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Trabzon ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin 169'unun (%84,2'sinin) takım sporlarını daha fazla tercih ettiği görülmüştür. Daha sonra sırayla bireysel sporlar yerini almakta, bunların başında ise atletizm gelmektedir.

Tablo 8: Antrenörlük Branşı

GEÇERLİ	f	%
Futbol	82	40,8
Hentbol	25	12,4
Basketbol	19	9,5
Kort Tenisi	7	3,5
Voleybol	19	9,5
Atletizm	6	3,0
Badminton	6	3,0
Güreş	1	0,5
Kayak	1	0,5
Boks	1	0,5
Halk Oyunları	5	2,5
Taekwando	2	1,0
Atıcılık	1	0,5
Artistik Cimnastik	1	0,5
Puanlı Atletizm	1	0,5
Boş	23	11,4
Aerobik veBodyBuilding	1	0,5
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 82'sinin (%40,8'inin) antrenörlük branşının futbol olduğu görülmekte, 23'ünün (%11,4'ünün) de antrenörlük branşının olmamasının azımsanmayacak bir oran olması da gözlenmektedir.

Tablo 9: Okulun Bulunduğu Yer

GEÇERLİ	F	%
İl	81	40,3
İlçe	54	26,9
Köy	34	16,9
Belde	32	15,9
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğunu oluşturan 81'inin (40,3'ünün) il merkezlerinde görev yaptıkları, daha sonra sırasıyla ilçe, köy ve belde olmak üzere sıralandıkları görülmüştür.

Tablo 10: Beden Eğitimi Haftalık Ders Saati

GEÇERLİ	F	%
1	---	0
2	46	22,9
3	48	23,9
4	102	50,7
5	5	2,5
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, hiçbiri (%0) 1 saat olmasını tercih etmedikleri, 5'inin (%2,5'inin) 5 saat olmasını tercih ettiği, 46'sının (%22,8'inin) 2 saat olmasını tercih ettiği, 48'inin (%23,9'unun) 3 saat olmasını tercih ettiği ve büyük çoğunluğu oluşturan 102'sinin (%50,7'sinin) de 4 saat olmasını tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11: Cinsiyete Dayalı Farklılıklar

	Cinsiyet	N	X	S	t	p
Okul Yönetimi İle Karşılaşılan Sorunlar	Bayan	46	3,10	0,42	2,92	0,01*
	Erkek	155	2,89	0,42		
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Bayan	46	3,45	0,62	1,17	0,24
	Erkek	155	3,32	0,63		
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Bayan	46	2,96	0,39	1,75	0,08
	Erkek	155	2,84	0,47		
Öğrenci ve Ailesiyle Karşılaşılan Sorunlar	Bayan	46	3,13	0,43	1,94	0,05*
	Erkek	155	2,98	0,53		
Strese Neden Olan Sorunlar	Bayan	46	3,21	0,59	1,92	0,05*
	Erkek	155	3,03	0,55		

* $p < 0,05$

Yapılan t testinden elde edilen bulgulara göre; Cinsiyete dayalı farklılıklar tablo 11 de görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=2,92$; $P=0,01 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle daha fazla sorunla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($X_K=3,10 > X_E=2,89$).

Okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t=1,17$; $P=0,24 > 0,05$).

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t=1,75$; $P=0,08 > 0,05$).

Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=1,94$; $P=0,05 \leq 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci ve ailesiyle daha fazla sorunla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($X_K=3,13 > X_E=2,98$).

Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=1,92$; $P=0,05 \leq 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($X_K=3,21 > X_E=3,03$).

Tablo 12: Medeni Duruma Dayalı Farklılıklar

	Medeni Durum	N	X	S	t	p
Okul Yönetimi İle Karşılaşılan Sorunlar	Evli	162	2,95	0,43	0,92	0,36
	Bekar	39	2,88	0,42		
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Evli	162	3,34	0,62	-0,55	0,58
	Bekar	39	3,41	0,66		
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Evli	162	2,87	0,45	0,43	0,66
	Bekar	39	2,84	0,47		
Öğrenci ve Ailesiyle Karşılaşılan Sorunlar	Evli	162	3,01	0,53	-0,56	0,57
	Bekar	39	3,06	0,40		
Strese Neden Olan Sorunlar	Evli	162	3,06	0,55	-0,62	0,53
	Bekar	39	3,12	0,61		

* $p < 0,05$

Yapılan t testinden elde edilen bulgulara göre; Medeni duruma dayalı farklılıklar Tablo 12 de görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t = 0,92$; $P = 0,36 > 0,05$).

Okul ve fiziki şartlardaki sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t = -0,55$; $P = 0,58 > 0,05$).

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t = 0,43$; $P = 0,66 > 0,05$).

Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t = -0,56$; $P = 0,57 > 0,05$).

Strese neden olan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t = -0,62$; $P = 0,53 > 0,05$).

Sonuçların (-)eksi ya da (+)artı değer olması t puanının yönü ile ilgili olup, bir fark ortaya koymamaktadır. Şöyle ki; sayı doğrusu üzerinde biri (-)eksi değere giderken diğeri aynı sayı birimi kadar (+)artı değere gitmektedir.

Tablo 13: Okulun Bulunduğu Yere Dayalı Farklılıklar

	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Okul Yönetimi İle Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	1,090	3	0,36	1,95	0,12
	Gruplar İçi	36,64	197	0,18		
	Toplam	37,73	200			
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Gruplar Arası	4,624	3	1,54	4,06	0,01*
	Gruplar İçi	74,64	197	0,37		
	Toplam	79,27	200			
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Gruplar Arası	1,985	3	0,66	3,24	0,02*
	Gruplar İçi	40,17	197	0,20		
	Toplam	42,15	200			
Öğrenci ve Ailesiyle Karşılaşılan Sorunlar	Gruplar Arası	1,350	3	0,45	1,71	0,16
	Gruplar İçi	51,80	197	0,26		
	Toplam	53,16	200			
Strese Neden Olan Sorunlar	Gruplar Arası	1,628	3	0,54	1,72	0,16
	Gruplar İçi	62,13	197	0,31		
	Toplam	63,75	200			

* $p < 0,05$

Yapılan Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulgularına göre; Okulun bulunduğu yere dayalı farklılıklar Tablo 13 de görülmektedir. Bu sonuçlara göre;

Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile okul yeri arasında bir anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir($_{0,05} F_{3,197} = 1,95$; $P=0,12 > 0,05$).

Okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile okul yeri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır($_{0,05} F_{3,197} = 4,06$; $P=0,01 < 0,05$). Bu durum için çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma analizi Benferroni ranj testi sonucunda ise; okulun il merkezinde yada köyde olması arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($P=0,02 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında, okulun köyde olması, okulun il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunların daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile okul yeri arasında farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır($_{0,05} F_{3,197} = 3,24$; $P=0,02 < 0,05$). Bu durum için çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma analizi Benferroni ranj testi sonucunda ise; Okulun ilçe merkezinde yada köyde olması arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($P=0,03 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında, okulun köyde olması, okulun ilçe merkezinde olmasından aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunların daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık göstermediği görülmüştür($_{0,05} F_{3,197} = 1,71$; $P=0,16 > 0,05$).

Strese neden olan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık göstermediği görülmüştür($_{0,05} F_{3,197} = 1,72$; $P=0,16 > 0,05$).

V. BÖLÜM

5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar; okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar ile ilgili değişkenlere dayalı olarak saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile cinsiyet arasında, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Baykoçak' a (2002:99) göre, erkek beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitim yönünden okul idaresi ile daha fazla sorun yaşadıkları görülmektedir.

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle daha fazla sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Baykoçak' ın (2002:99) Bursa ilinde yapmış olduğu araştırmaya göre; okul yönetimiyle erkeklere nazaran bayan beden eğitimi öğretmenlerinin daha fazla sorun yaşamakta olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırma sonuçları, yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile cinsiyet arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci ve ailesiyle daha fazla sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Trabzon ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çalışma sürelerinin 6-10 yıl arasında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Baykoçak' ın (2002:99-100) yapmış olduğu araştırmada da; bayan beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenci ve ailesiyle daha fazla sorunla karşılaştığı görülmüş, çalışma süresi 6-10 yıl arası olan beden eğitimi öğretmenlerinin özellikle öğrenci ve ailesiyle ilgili problemleri daha üst seviyede

yaşamak da olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonuçları, yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tural' ın (1994:38) İzmir ilinde yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre; strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında herhangi önemli bir farklılık bulunamamıştır. Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklememekte zıtlık göstermektedir.

Okul yönetimiyle karşılaşılan sorunlar, okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar, öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Baykoçak' a (2002:102) göre; Evli beden eğitimi öğretmenlerinin bekarlara nazaran daha düzenli bir yaşama sahip olmaları sebebiyle iş ve yaşam doyumu daha yüksek düzeyde olmasının sorunları daha sağlıklı bir şekilde çözümlediklerini göstermiş, bekar beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarla daha fazla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında bir farklılık olmadığı görülmüştür. Başoğlu' nun (1995:68) Ankara ilinde yapmış olduğu araştırmaya göre ise; il merkezleri dışında kalan yerleşim yerlerinde ki okulların yönetici ve öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine yeterince önem vermediği bunun sebebi olarak da ders hakkında gerekli bilgiye sahip olmamaları belirtilmektedir. Bu araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemediği, zıtlık içinde olduğunu göstermektedir.

Strese neden sorunlar ile okul yeri arasında, öğrenci ve ailesiyle karşılaşılan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık görülmemiştir.

Okul ve fiziki şartlardaki sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, Doğu Karadeniz Bölgesindeki dağların uzanış biçimleri Karadeniz Bölgesindeki sıradağların genellikle batı-doğu yönünde olması ve aynı zamanda yüksek olan bu sıradağların yamaçlarında yükselerek soğuyan hava kütlelerinin içindeki nemin büyük kısmını buralara yağış olarak bırakmasıyla özellikle müsabaka dönemlerine denk gelen kış ayarlarında ulaşımı olumsuz yönde etkilemekte (Şahin ve Doğanay, 2000: 46), bu nedenle okulun köyde olması, okulun il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlar açısından sorunların daha fazla olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Aydın'a (2002:66) göre; Yarışma merkezlerine ulaşma konusunda köy ve ilçe okullarının merkez okullara nazaran daha çok sorunla karşılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Baykoçak'a (2002:99) göre ise; Beden eğitimi öğretmenlerinin en fazla sorun yaşadığı alan okul ve fiziki şartlar olarak ortaya çıkmıştır. Nezahat Asuman AYDIN ve Canan BAYKOÇAK' ın araştırma sonuçları yapmış olduğumuz araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile okul yeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunların okulun köyde olması, okulun ilçe merkezinde olmasından daha fazla sorun olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Baykoçak' a (2002:102) göre; Aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar ile okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar duyarsızlaşmayı etkilemekte, erkek beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitim yönünden okul ve fiziki şartlarla ilgili konularda daha fazla sorun yaşadıklarını göstermektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte uzun yıllar kalmalarını sağlamak, başarılarını arttırmak ve meslekte karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri için şu öneriler getirilebilir;

Okullarda görev yapan bayan beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarını anlayacak, aynı bakış açısına sahip bayan idarecilerin bulunması gereklidir. Bayan beden eğitimi öğretmenlerinin, öğrenci ve ailesiyle karşılaştıkları sorunları ortadan kaldırmak için okul idaresinin öğretmene her konuda destek vermesi, öğrenci ve

ailesiyle ilgili sorunlarda öğretmenin arkasında durarak, sorunların çözümünde öğrenci ve ailesiyle öğretmenden daha fazla irtibat halinde olması gereklidir.

Okul dışında aile ortamının stresini daha yoğun şekilde yaşayan, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin, dış dünya ve okul ortamında daha verimli, aktif çalışması için, ekonomik koşullarının düzeltilmesi, okul ve fiziki koşulların düzeltilmesi, eğitimle ilgili konularda öğretmenlerin katılımlarının sağlanması ve üzerindeki sorumluluklarının azaltılması gereklidir. Ellez ve Sezgin [2003:4]'in, öğretmenlerin öğrenme yaklaşımları üzerine yapmış olduğu araştırma bulguları paralelinde tüm öğretmenlerde olduğu gibi beden eğitimi öğretmenlerinin de, karşılaştıkları sorunların çözümlerine ilişkin yaklaşım düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Ortalamalar incelendiğinde bayan beden eğitimi öğretmenlerinin erkek beden eğitimi öğretmenlerine göre Derinsel Yaklaşım^(*) özelliklerini daha fazla gösterdikleri görülmektedir.

Okulların köylerde olması genel eğitim imkanlarından uzak kalmalarına ve il merkezinde ki okullarla eğitim rekabetinde geri kalmalarına sebep olmaktadır. Dolayısıyla bu farklılıkları ortadan kaldırmak için, okul yönetimiyle sorumlu idarecilerin bu durum üzerinde daha özverili bir şekilde çalışarak imkanlara ulaşmaları ve sorunları en aza indirmeleri gereklidir.

Sorunların değişkenliğini tespit edebilmek için bu tür çalışmaların Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde sadece beden eğitimi branşında değil diğer branşlarda tüm öğretmenlere uygulanması kaliteli ve hedefine uygun bir eğitim öğretim seviyesine ulaşmanın öncüsü olacaktır.

Strese neden olan sorunları ortadan kaldırmak ve sağlıklı bir çalışma ortamı yaratmak için en önemli stres kaynağı olan ekonomik koşullarının sadece beden eğitimi öğretmenlerinin değil tüm öğretmenlerin düzeltilmesi gerekmektedir.

* **Derinsel Yaklaşım:** Bilginin uzun süreli olarak hatırdaki tutulabilme, yeni durumlara karşı uyarlayabilme, yeni anlamlar ve yeni fikirler üretebilme, bağımsız bir öğrenen olma [Ellez ve Sezgin, 2003: 2].

Ayrıca, beden eğitimi öğretmenlerinin görevini yeterli ve etkili bir şekilde yapabilmesi için ruhen sağlıklı, dengeli, duyarlı ve öğrencileri sevmesi gerekmektedir. Bu hedefe ulaşılması için öğretmen seçiminde, öğretmen yetiştiren kurumların yapılandırılmasında öğretmenlerinin çalışma ortamının düzenlenmesine kadar bir dizi önlem alınmalıdır. Üniversite eğitim programlarında öğretmen adaylarına verilen eğitimin sadece genel kurallar içermesi, imkanları iyi olan okullar çerçevesinde düzenlenmiş olması, il merkezinin dışında kalan okulların sorunlarına yönelik bir ön hazırlığın verilmemesi, köylerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim hayatlarında hiç bilmedikleri sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını göstermektedir. Bu sorunların ortadan kaldırılması ya da en aza indirgenmesi için, çağın gereklerine, okulların bulundukları çevrenin özelliklerine ve milli eğitimin ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde uygulamalara ve müfredat programlarına öncelik verilmelidir.

KAYNAKÇA

AÇIKADA, Caner ve ERGEN, Emin. (1990). **Bilim ve Spor**. Ankara: Büro-Tek Ofset Matbaacılık.

AFYON, Yakup Akif ve TUNÇ Ali. (1997). **Beden Eğitimi ve Spor Tarihi**. Konya: Damla Ofset Matbaacılık ve Ticaret A.Ş.

AKYÜZ, Yahya. (1999). **Türk Eğitim Tarihi**. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ALICIGÜZEL, İzzettin. (2003). **Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim**. Sistem Yayıncılık Bayii ve Kitap Evleri.

ALPMAN, Cemal. (1972). **Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

ARACI, Hikmet. (1999). **Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi**. Ankara: Bağırhan Yayımevi.

ASAN, Cihan. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Samsun: Kardeşler Ofset Matbaacılık.

AYAR, Abdullah. (1996). **Stajyer Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Problemleri**. Ankara: G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi).

AYDIN, Nezahat Asuman. (2002). **Ankara'daki Özel ve Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Bazı Mesleki Niteliklerinin ve Ders Dışı Çalışmalara Katılımlarının Karşılaştırılması**. Ankara: G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi).

AYTUNA, Hasip A. (1974). **Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

BAŞAR, Hüseyin. (1999). **Sınıf Yönetimi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1991). **Eğitime Giriş**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

BAŞOĞLU, Burhan. (1995). **Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma**. Ankara: G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi).

BAYKOÇAK, Canan. (2002). **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri(Bursa İli Uygulaması)**. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi).

BİLGE, Nalan. (1989). **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirilmesi**. Ankara: Ofset Repromat Matbaası.

BİNBAŞIOĞULLARI, Cavit. (2000). **Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. [1990]. Ankara: Milliyet Yayınları. c.(3).

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. [1990]. Ankara: Milliyet Yayınları. c.(21).

DAUER, Victor P. ve PANGRAZİ, Robert P. (1975). **Dynamic Pysical Education For Elementary School Children**. Minnesota: Burgess Publishing Company.

DAVIS, Craig Elwood ve WALLIS, Earll. (1961). **Toward Beter Teaching In Physical Education**. New Jersey: Printice-Hall, Inc.

DEMİREL , Özcan ve Yağcı, Esed. (2001). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

DEMİRHAN, Gıyasettin “ve başk.” (2001). **İlköğretimde Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi**. Ankara: T.C. MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.

DEMİRHAN, Gıyasettin. (2003). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Felsefi Görüşleri*. **Ankara: Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, XIV(2), 43.**

ELLEZ, A. Murat ve SEZGİN, Gamze [2003]. *Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yaklaşımları*. **İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Bildirisi.**

ERGEZER, Bahattin. (2003). **Liderlik ve Özellikleri**. Ankara: Ocak Yayınları.

ERKAL, Mustafa E. (1986). **Sosyolojik Açıdan Spor**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

ERTÜRK, Selehattin. (1979). **Eğitimde Program Geliştirme** Ankara: Meteksan A.Ş. Matbaacılık.

ERTÜRK, Selehattin. (1982). **Eğitimde Program Geliştirme** Ankara: Yelken Yayınları.

FİŞEK, Kurthan. (2003). **Spor Yönetimi**. İstanbul: Mart Matbaası.

GİLLET, Bernard. (1975). **Spor Tarihi**. (Çev. Mustafa Durak), İstanbul: Hilal Matbaacılık.

GÜNAY, Mehmet ve İ. A. YÜCE. (2001). **Futbol Antrenmanının Bilimsel Temelleri**. Ankara: Gazi Kitabevi.

İNCE, Mustafa Levent ve Ahmet OK. (2003). *Öğretmen Ve Öğrenci Merkezli Öğretim Ve İzleyen Öğretmenlik Uygulamasını Aday Öğretmenlerin Değer Öncelikleri Üzerine Etkisi*. **Ankara: Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi**, VIII(2), 3-10.

KALE, Rasim ve ERŞEN, Engin. (2003). **Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş**. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Matbaası.

KALYON, Tunç Alp. (2000). **Spor Hekimliği**. Ankara: Gata Basımevi.

KARAKÜÇÜK, Suat. (1989). **Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi**. Ankara: G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası.

KARAKÜÇÜK, Suat. (2005). **Rekreasyon**. Ankara: Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.

KAYA, Yahya Kemal. (1989). **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış**. Ankara: Olgaç Matbaası.

KETEN, Mustafa. (1979). **Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Güvenlik**. Ankara: DPT.

KETEN, Mustafa. (1993). **Türkiye’de Spor**. Ankara: Polat Ofset.

KIRSTA, Alix. (1999). **Gevşemenin ve Daha İyi Yaşamının Yolları.** (Çev. Vensan Seyahi ve Aksel Seyahi), Ankara: İnkılap Kitabevi Yatın Sanayi ve Ticaret A.Ş.

KURU, Emin. (2000). **Sporda Psikoloji.** Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (1998). **Öğretim İlke ve Yöntemleri.** İstanbul: Alkım Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2001). **Öğretim İlke ve Yöntemleri.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

LEIF, J. ve RUSTIN, G. (1980). **Genel Pedagoji.** (Çev. Nejat Yüzbaşıoğulları), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

MEANS, Louis E. (1952). **Physical Education Activities, Sports and Game.** Iowa: Menujctured by WM. C. Brown Co. Inc.

MEB. (1997). **İlk-Ortaöğretim Kurumları Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi Ve Ders Dışı Çalışma Rehberi.** Ankara: Yayınlar Dairesi Başkanlığı.

MEGSB. (1988). **İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları.** İstanbul: MEGSB Yayınları.

MORİN, Edgar. (2003). **Geleceğin Eğitimi İçin Yedi Bilgi.** (Çev. Hüsnü Dilli), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Bilgi Yayınları.

OĞUZKAN, A. Ferhan. (1980). **Öğretmenliğin Üç Yönü.** Ankara: Kadioğlu Matbaası.

OKUTAN, Mehmet. (1997). **Genel Öğretim Metodları**. Trabzon: Ders Notları.

ÖZAKPINAR, Yılmaz. (1987). **Psikolojini Temel Mefhumları**. Konya: Selçuk Basım Evleri.

ÖZDEMİR, Servet ve YALIN, Halil İbrahim. (2003). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

ÖZDEN, Yüksel. (2004). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Pegem A Yayınları.

SAVAŞ, İsa. (1989). **Spor Sözlüğü**. İstanbul: Remzi Basımevi.

SEATON, Don Cash. “ve başk.” (1961). **Physical Education Handbook**. Kentucky: Prentice-Hall, Inc.

SELYE, Hans. (1985). **History and Present Status of the Stres Concept. In Stres and Coping**. New York: Colombia University Pres.

SMITH, Hope M. ve CLIFTON, Marquerite A. (1964). **Physical Education Exploring Your Future**. İndiana: Prentice-Hall, Inc.

STORA, Jean Benjamin. (1991). **Le Stres**. Paris: Presses Universitaires de France.

ŞAHİN, Cemalettin ve DOĞANAY, Hayati. (2000). **Türkiye Coğrafyası**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

TAMER, Kemal ve PULUR, Atilla. (2001). **Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Kozan Ofset Mat. San. ve Tic. Ltd.

TİRYAKİ, Şefik. (2000). **Spor Psikolojisi**. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.

TURAL, Nazlı. (1994). **Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Stres Kaynakları, Stres Tepkileri ve Stresle Baş Etme Yolları**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi).

TÜRKÜM, A. Sibel. (1999). **Stresle Başa Çıkma ve İyimserlik**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Araştırma Fonu Yayınları.

VARIŞ, Fatma. (1994). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.

YALÇIN, Halil Fehmi. (1995). **Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınevi.

YAVAŞ, Mehmet. ve İLHAN, Atilla. (1996). **Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri**. Bursa: Melisa Matbaacılık.

YILDIRIM, Cemal. (1966). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

YILMAZ, Hasan, (2002). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

EKLER

Ek:1

PROBLEM TARAMA ANKETİ

Beden Eğitimi Öğretmenleri mesleğini yaparken bir çok problemle karşılaşmaktadır. Öğretmenlerin bu problemlerini belirlemek ve çözüm yollarını bulmak amacı ile bu araştırma gerçekleştirilecektir. Vereceğiniz cevaplar sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Samimi cevaplarınız için teşekkür ederim.

DEMOGRAFİK (KİŞİSEL) NİTELİKLER :

1. Cinsiyetiniz ? Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız ?
3. En son mezun olduğunuz okul ?
 - () Eğitim Enstitüsü
 - () Spor Akademisi
 - () Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü
 - () Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
 - () Lisans üstü
4. Çalışma süreniz ?
 - 0-5() 6-10() 11-15() 16-20() 21 ve Üstü()
5. Medeni durumunuz ?
 - Evli () Bekar () Dul ()

6. Spor branşınız nedir ?

.....

7. Hangi branşta antrenörlük yapıyorsunuz ?

Futbol () Hentbol () Basketbol () Tenis () Diğer.....

8. Okulun bulunduğu yer?

İl () İlçe () Köy () Belde () Diğer.....

9. Beden eğitimi dersi için ayrılan zaman sizce haftada kaç saat olmalıdır?

1() 2() 3() 4() 5()

OKUL YÖNETİMİ İLE KARŞILAŞILAN SORUNLAR :

10. Okul idaresinden yeterli destek alıyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

11. Okulunuzdaki yöneticilerin sayı olarak yetersizliği çalışmalarınıza engel oluyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

12. Okul idaresi Beden Eğitimi dersine ve spor müsabakalarına ilgi gösteriyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

13. Okul idaresi egzersiz planı ve diğer yıl içindeki çalışmalarınıza onay veriyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

14. Okul idaresinin aşırı başarı beklentisi çalışmalarınızı olumsuz etkiliyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

15. Okul idaresi yıl içinde yapılan takım çalışması, törenler ve bayram etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerine çok yükleniyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

16. Okul yönetiminiz, çalışmalarınızdan dolayı sizi hiç ödüllendirdi mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

17. Okul yöneticileri beden eğitimi dersinin önem ve gerekliliğine inanıyorlar mı?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

18. Yöneticiler, haftalık ders dağıtım çizelgelerini hazırlarken, sizin görüşlerinizi dikkate alıyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

19. Öğretmenler kurulunda herhangi bir karar alınırken sizin görüşlerinizden yararlanıyorlar mı?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

20. Müdürün kişisel sorunlarınızı çözmede yardımcı olmaması sizi etkiliyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

21. Okul yöneticileri, bazı öğrencilerin notlarını artırmanız için istekte bulunuyorlar mı?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

OKUL VE FİZİKİ ŞARTLARLA İLGİLİ PROBLEMLER :

22. Isıtma, aydınlatma gibi fiziksel koşullarınız yeterli seviyede mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

23. Branşınız dışındaki derslere girmek aktif çalışmalarınızı etkiliyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

24. Yeterli sayıda spor malzemesi bulabiliyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

25. Beden eğitimi dersleri için gerekli spor tesislerini (salon) bulabiliyor musunuz ?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

26. Okulumuzun içinde bulunduğu çevrenin spora karşı ilgisini yeterli buluyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

27. Çalışmalarınızda okuldan ve çevreden maddi destek alıyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

28. Sekreterlik vb. hizmetlerin verilmemesi sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

29. Okulda öğretimle ilgisi olmayan işler yapmak (temizlik, rehberlik, nöbet...) sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

**ALDIKLARI EĞİTİM YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIKLARI
PROBLEMLER :**

30. Çalışmalarınızda kendinizi yeterli buluyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

31. Mesleğin gerektirdiği özelliklerle kişilik özellikleriniz çatışma yaratıyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

32. Okulda aldığınız eğitimle okul müfredat programını uygulamakta eksiklik hissediyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

ÖĞRENCİ VE AİLESİYLE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER :

33. Ailelerinin spora karşı ilgisizliği yetenekli öğrencilerle ilgilenmenize engel oluyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

34. Ailelerin sporun insan sağlığına yararlarını önemsememesi öğrencileri spordan uzaklaştırıyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

35. Ana babaların eleştirel ve saldırgan tavırları sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

36. Kız öğrencilerin spor yapmalarına aile ve çevre olumsuz bakıyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

37. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yaklaşımları olumlu mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

38. Öğrencilerle ilişkilerinizi düzenlemekte zorluk çekiyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

39. Öğrencilerin yapmaktan çekindiği egzersizler oluyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

STRESE NEDEN OLAN PROBLEMLER :

40. Öğrencilerin kötü davranışlarından etkileniyor musunuz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

41. Öğrencilerin verileni anlayamaması ve öğrenememesi sizi etkiliyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

42. Mesleksel gelişme olanaklarının bulunmayışı sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

43. Mesleksel ilerlemede yeterliliğin değil, politik görüş, sosyal ilişkiler vb. özelliklerin dikkate alınması sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

44. İşe başlarken karşılaşılan haksızlıklar sizi etkiler mi?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

45. Müdür, müfettiş, ana baba vb. kişilerin işinize karışmalarından etkilenir misiniz?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

46. Müfettişlerin övmekten çok eleştiriyor olması sizi etkiliyor mu?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

47. Öğretmenler arasında ki yarışma sizi etkiler mi ?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

48. Meslekteki kazancınız yeterli oluyor mu ?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

49. Meslekteki kazancınızın yetersizliği sizi etkiliyor mu ?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

50. Meslekte gösterdiğiniz performansla kazancınız arasındaki ilişki orantılı mı ?

Her zaman () Genellikle () Bazen () Nadiren () Hiçbir zaman ()

ÖZGEÇMİŞ

05.01.1980 yılında Trabzon-Sürmene İlçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Trabzon'da tamamladı. Lisans öğrenimini 1998-2002 yılları arasında K.T.Ü Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde tamamladıktan sonra, 2003 yılında Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Yüksek Lisans Eğitimine başladı.

2003 yılında Beden Eğitimi Öğretmeni olarak ilk görev yeri olan Rize İli Mehmet Akif Ersoy Lisesi'nde göreve başladı, daha sonra sırasıyla Trabzon İli Köprübaşı Merkez İlköğretim Okulu, Çarşıbaşı Şahinli İlköğretim Okulu'nda görev yaptı. Halen Çarşıbaşı Şahinli İlköğretim Okulunda Beden Eğitimi Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Uzun yıllar profesyonel ve amatör olarak futbol oynadı. 1990-1999 yılları arasında Trabzon İdman Ocağı Spor Kulübü'nde, 1999-2000 sezonunda Erzurum Spor Kulübü Paf Takımı'nda, 2001-2002 sezonunda profesyonel olarak Tekirdağ Spor Kulübü'nde ve son olarak 2005-2006 sezonunda Trabzon İli Kalkınma Spor Kulübünde amatör olarak futbol oynadı.

“Futbol” ve “Step Aeorobik ve Cimnastik” branşlarında antrenörlük belgelerine sahip ve halen Trabzon İl Özel İdare Spor Kulübü'nde futbol antrenörlüğü yapmaktadır.